

11 PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Vyhláška č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků

(1) Adiktolog vykonává činnosti uvedené v § 3 odst. 1 a dále bez odborného dohledu a bez indikace lékaře v oblasti závislosti na návykových látkách a dalších závislostí může

- a) provádět komplexní adiktologickou diagnostiku pacienta,*
- b) provádět neinvazivní odběry biologického materiálu pro vyšetření přítomnosti návykových látek a infekčních onemocnění,*
- c) stanovit program primární prevence včetně programu včasné diagnostiky a intervence,*
- d) provádět depistáž s cílem identifikovat osoby ohrožené zdraví škodlivými návyky a u těchto osob provádět prevenci, výchovu a poradenství v oblastech zdravého způsobu života a snižování škodlivosti užívání návykových látek,*
- e) provádět individuální skupinovou a rodinnou podpůrnou psychoterapii,*
- f) instruovat zdravotnické pracovníky v oblasti péče o osoby ohrožené zdraví škodlivými návyky o škodlivosti užívání návykových látek,*
- g) provádět poradenství v oblasti závislosti na návykových látkách a dalších závislostí.*

(2) Adiktolog na základě indikace lékaře se specializovanou způsobilostí v oboru psychiatrie nebo v oboru dětská a dorostová psychiatrie nebo lékaře se zvláštní odbornou způsobilostí v oboru návykové nemoci může vypracovávat v oblasti závislosti na návykových látkách a dalších závislostí komplexní léčebný plán a koordinovat jeho realizaci.

(3) Adiktolog pod odborným dohledem lékaře se specializovanou způsobilostí v oboru psychiatrie nebo v oboru dětská a dorostová psychiatrie nebo lékaře se zvláštní odbornou způsobilostí v oboru návykové nemoci v oblasti závislosti na návykových látkách a dalších závislostí může

- a) spolupracovat při systematické individuální, skupinové a rodinné psychoterapii,*
- b) asistovat při psychiatrických a psychologických vyšetřeních“ (vyhláška č. 55/2011, § 22, odst. 1-3).*

Příloha č. 2 – Nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě

▪ 9. platová třída

1. *Provádění adiktologické diagnostiky pacienta pod odborným dohledem, dílčí činnosti na stanovení programu primární prevence pro rizikové skupiny včetně včasné diagnostiky a intervence, provádění neinvazních odběrů biologického materiálu na přítomnost drog a infekčních onemocnění.*

2. *Poskytování základní a specializované adiktologické péče pod odborným dohledem, například vyhodnocování potřeb, zhodnocení omezení a rizik pro stanovení dalšího léčebného plánu. Terapeutická, instruktážní a poradenská práce s pacienty trpícími poruchami vzniklými v důsledku užívání návykových látek nebo s jejich rodinnými příslušníky v ambulantních i lůžkových zařízeních.*

▪ 10. platová třída

1. *Provádění komplexní adiktologické diagnostiky pacienta bez odborného dohledu a bez indikace lékaře, stanovení programu primární prevence pro rizikové skupiny včetně včasné diagnostiky a intervence. Provádění neinvazních odběrů biologického materiálu na přítomnost drog a infekčních onemocnění.*

2. *Poskytování komplexní adiktologické péče bez odborného dohledu na základě indikace lékaře, například vypracování komplexního léčebného plánu na základě zhodnocení bio-psycho-sociálního stavu pacienta a s využitím údajů ze zdravotnické dokumentace. Koordinace realizace léčebného plánu, spolupráce a asistence při psychiatrických a psychologických vyšetřeních a systematické psychoterapii, odborná práce při realizaci a vedení terapeutických programů v ambulantních a lůžkových zařízeních, zaznamenávání vývoje a změn stavu pacienta. Provádění poradenské činnosti v oblasti sexuálně a krví přenosných chorob a epidemiologické ochrany. V indikovaných případech práce s rodinnými příslušníky pacienta.*

3. *Posuzování situace pacienta ve vztahu k onemocnění a k jeho zdravotním, sociálním a právním následkům na základě údajů ze zdravotnické dokumentace a poznatků z lékařských a sesterských vizit. Realizace adiktologických terapeutických, rehabilitačních, resocializačních a rekondičních pobytů pacientů nebo klientů s ohledem na jejich zdravotní stav a sociální podmínky. Zajišťování zdravotních podmínek a pomůcek pro*

pacienty (klienty), příprava pacientů pro ústavní péči a pro zařízení sociální, výchovné nebo speciální adiktologické intervence.

▪ *11. platová třída*

1. Provádění komplexní analýzy a hodnocení zdravotní a sociální situace pacientů užívajících návykové látky z hlediska koordinace poskytované zdravotní a sociální péče, a to spolu se zvážením širších souvislostí a dopadů na osobní, rodinnou i širší situaci pacienta. Hodnocení zdravotních rizik skupin osob z hlediska vlivu užívání návykových látek a s tím souvisejícího chování.

2. Poskytování vysoce specializované adiktologické péče bez odborného dohledu, například participace na provádění vysoce specializované léčby pacientů se závažnými duálními psychiatrickými diagnózami a těžkými somatickými komplikacemi. Zajišťování cílených preventivních programů včetně zajišťování screeningu, předepisování nebo provádění vyšetření nutných ke stanovení, průběhu a úspěšnému dokončení léčby pacientů trpících závislostí a souvisejících zdravotních a sociálních komplikací.

3. Metodické usměrňování v rámci oboru a zajišťování a provádění celoživotního vzdělávání zdravotnických pracovníků v oboru (nařízení vlády č. 222/2010 Sb., část 2., díl 2.19.31)

Příloha č. 3 – Výzva absolventům prezenční formy bakalářského studijního oboru adiktologie

Vážená absolventko, vážený absolvente,

jmenuji se **Romana E. Kačírková** a jsem studentkou navazujícího magisterského studia adiktologie. V současné chvíli zpracovávám diplomovou práci na téma *Evaluace prezenční formy bakalářského studijního oboru adiktologie z pohledu absolventů studia*, jejímž cílem je zhodnocení podoby studijního oboru a zformulování doporučení, která by vedla k jeho dalšímu rozvoji.

Vy jste byl/a součástí oboru a na Vašem názoru velmi záleží, proto si Vás dovoluji touto cestou oslovit s žádostí o účast na výzkumu vztahujícím se k mé diplomové práci, který je oficiálním projektem **Kliniky adiktologie 1. LF a VFN UK vedeným pod záštitou prof. M. Miovského a PhDr. J. Libry** a je realizovaný prostřednictvím elektronického dotazníku a semistrukturovaných interview, které Vám dávají možnost projevit Váš názor, poskytnout zpětnou vazbu, a pomoci tak dosáhnout výše zmíněného cíle.

Dotazník je určen pro všechny **absolventy prezenční formy bakalářského studijního oboru adiktologie**, kteří započali studium v akademickém roce **2005/2006 až 2011/2012**. Je anonymní (identifikace pouze ročníku, v kterém jste studoval/a), zabere Vám přibližně 15-25 minut a jeho vyplnění je dobrovolné.

Vyplněním dotazníku a jeho odesláním dáváte souhlas s účastí v tomto výzkumu. Získaná data nebudou spojována s Vaší konkrétní osobou a budou využita pouze pro účely diplomové práce a případné související výstupy.

Odkaz na dotazník: https://qtrial2014.az1.qualtrics.com/SE/?SID=SV_1Fau5USgRIGnTEh

Dotazník prosím vyplňte nejpozději do **30. 11. 2014**.

Interview je určeno pro všechny **absolventy prezenční formy bakalářského studijního oboru adiktologie**, kteří započali studium v akademickém roce **2009/2010 až 2011/2012** a rádi by mi ke studiu poskytli podrobnější zpětnou vazbu.

V případě Vašeho zájmu o interview mi prosím napište na e-mail RomanaEleanorKacirkova@seznam.cz – dotazník nevyplňujte.

V případě, že budete mít nějaké otázky nebo nejasnosti, kontaktujte mě prosím na e-mailu: RomanaEleanorKacirkova@seznam.cz

Budu Vám velice vděčna, pokud tuto výzvu rozšíříte dál mezi své bývalé spolužáky.

Děkuji za Váš čas a spolupráci
Romana E. Kačírková

Příloha č. 4 – Dotazník: verze použita v rámci výzkumu

Poznámka: Modrá barva písma označuje nabízené odpovědi nebo zamýšlenou formu odpovědi. Šipky ani poznámky (např. *Když „c, e“* nebo *Když „ano“*) nebyly ve výsledné podobě dotazníku patrné, sloužily pouze pro správnou konfiguraci programu na tvorbu dotazníku – tj. aby se respondentům zobrazovaly pouze otázky, které navazují na jejich předchozí odpovědi, a nikoliv všechny. Kromě instrukcí obsahoval dotazník v úvodu také výzvu uvedenou v příloze č. 3.

DOTAZNÍK – verze 5

Instrukce:

- Program je nastaven tak, aby vás v případě nevyplnění odpovědi v dotazníku upozornil vyskakovací tabulkou a žlutým označením chybějících položek. Pokud na otázku cíleně nebudete chtít odpovědět, pak výzvu přeskočte a pokračujte dále v dotazníku.
- Vypĺňování dotazníku je v případě potřeby možné přerušit a vrátit se k němu později. Stačí pouze uzavřít okno prohlížeče a vaše odpovědi se uloží. Pro návrat k vyplňování postačuje pouze opětovně kliknout na webový odkaz dotazníku, načtež se vám dotazník otevře v místě, kde jste předtím skončil/a.

1. Studium

1.1 V jakém akademickém roce jste začal/a studovat bakalářský studijní obor adiktologie? *V případě, že jste studium předčasně ukončil/a a později jste opětovně začal/a studovat, uveďte rok nástupu na své **úspěšně** zakončené studium.*

- 2005/2006 - 2007/2008 - 2009/2010 - 2011/2012
- 2006/2007 - 2008/2009 - 2010/2011

1.2 Proč jste si vybral/a studium tohoto oboru?

1.3 Jaká byla vaše očekávání od studijního oboru?

1.4 Splnila se vaše očekávání? ano převážně ano spíše ano spíše ne převážně ne ne

1.5 Začal/a jste studovat **před nebo souběžně se zahájením** bakalářského studia adiktologie nějakou jinou VŠ/VOŠ? *V případě, že jste např. studoval/a jednu školu před a druhou souběžně se zahájením studia adiktologie a obě jste úspěšně absolvoval/a, vepište u příslušné možnosti do kolonky „Jaký obor?“ oba studované obory škol a oddělte je středníkem.*

- ano, začal/a a úspěšně jsem ji absolvoval/a – Jaký obor?
- ano, začal/a, ale nedokončil/a jsem ji – Jaký obor?
- ano, začal/a a stále ji studuji (*tuto možnost vyplňte i v případě, že: máte studium uzavřené a čeká vás již pouze psaní závěrečné práce a složení závěrečné zkoušky; jste na erasmu nebo máte přerušené studium*) – Jaký obor?
- ne

1.6 Začal/a jste studovat **během** bakalářského studia adiktologie nějakou jinou VŠ/VOŠ?

- ano, začal/a a úspěšně jsem ji absolvoval/a – Jaký obor?
- ano, začal/a, ale nedokončil/a jsem ji – Jaký obor?
- ano, začal/a a stále ji studuji (*tuto možnost vyplňte i v případě, že: máte studium uzavřené a čeká vás již pouze psaní závěrečné práce a složení závěrečné zkoušky; jste na erasmu nebo máte přerušené studium*) – Jaký obor?
- ne, ale měl/a jsem takovou potřebu – Jaký obor?
- ne a ani jsem neměl/a takovou potřebu

1.6.1 → Když „a, b, c“: „Co vás vedlo ke studiu další VŠ/VOŠ během bakalářského studia adiktologie?“

Když „d“: „Odkud vzešla vaše potřeba studovat další VŠ/VOŠ během bakalářského studia adiktologie?“ „Proč jste ji nakonec nešel/a studovat?“

1.7 Kdybyste se ohlédl/a zpátky na svou cestu bakalářským studiem – co pro vás toto studium znamenalo?

1.8 Studoval/a jste nebo studujete navazující magisterský obor adiktologie?

- ano, studoval/a a úspěšně jsem ho absolvoval/a
- ano, studoval/a, ale nedokončil/a jsem ho
- ano, studuji (*tuto možnost vyplňte i v případě, že: jste teprve přijatý/á ke studiu; máte studium uzavřené a čeká vás již pouze psaní závěrečné práce a složení závěrečné zkoušky; jste na erasmu; máte přerušené studium*)
- ne, ale do budoucna to mám v plánu
- ne a do budoucna to nemám v plánu

1.9 → Když „a, b, c“: „Proč jste se rozhodl/a jít studovat navazující magisterský obor adiktologie?“

→ Když „d“: „Proč máte do budoucna v plánu jít studovat navazující magisterský obor adiktologie?“

→ Když „e“: „Proč jste se rozhodl/a nejít studovat navazující magisterský obor adiktologie?“ „Proč ho ani do budoucna nemáte v plánu jít studovat?“

1.10 Začal/a jste studovat **po absolvování** bakalářského oboru adiktologie nějaký **jiný** (než navazující magisterský obor adiktologie) bakalářský nebo magisterský obor/y, případně VOŠ?

- ano, začal/a a úspěšně jsem ho/ji absolvoval/a – Jaký obor?
- ano, začal/a, ale nedokončil/a jsem ho/ji – Jaký obor?
- ano, začal/a a stále ho/ji studuji (*tuto možnost vyplňte i v případě, že: jste teprve přijatý/á ke studiu; máte studium uzavřené a čeká vás již pouze psaní závěrečné práce a složení závěrečné zkoušky; jste na erasmu nebo máte přerušené studium*) – Jaký obor?
- ne, ale měl/a jsem nebo mám takovou potřebu – Jaký obor?
- ne a ani jsem neměl/a nebo nemám takovou potřebu

1.10.1 → Když „a, b, c“: „Co vás vedlo k dalšímu studiu mimo obor adiktologie po absolvování bakalářského studia adiktologie?“

→ Když „d“: „Odkud vzešla vaše potřeba studovat další VŠ/VOŠ mimo obor adiktologie po absolvování bakalářského studia adiktologie?“ „Proč jste ji nakonec nešel/a studovat?“

1.11 Setkal/a jste se někdy vy osobně nebo zprostředkovaně se zpochybňováním svých kompetencí adiktologa získaných studiem nebo se zpochybňováním samotného studijního oboru?

- ano, osobně

- ano, zprostředkovaně

- ne

1.11.1 → Když „ano“: „Okomentujte prosím zpochybňování svých kompetencí nebo oboru, s kterým jste se setkal/a.“

2. Zaměstnání

2.1 Pracujete aktuálně v oboru adiktologie (ve službách, úřad, vyučující...)? *Vyplňte „ano“ i v případě, že jde o brigádu při studiu.*

- ano, pracuji a do budoucna to mám nadále v plánu

- ano, pracuji, ale do budoucna to již nemám v plánu

- ne, nepracuji, ale do budoucna to mám v plánu

- ne, nepracuji a do budoucna to nemám v plánu

2.2 → Když „a“: „Proč pracujete v oboru adiktologie?“ „Proč v něm i do budoucna máte v plánu dále pracovat?“

→ Když „b“: „Proč pracujete v oboru adiktologie?“ „Proč v něm do budoucna nemáte v plánu dále pracovat?“

→ Když „c“: „Proč nepracujete v oboru adiktologie?“ „Proč v něm do budoucna máte v plánu pracovat?“

→ Když „d“: „Proč nepracujete v oboru adiktologie?“ „Proč v něm ani do budoucna nemáte v plánu pracovat?“

2.3 → Když „a, b“: „Specifikujte prosím svou práci v oboru adiktologie. *V případě, že máte více zaměstnání, uveďte je všechna, a to i ta, která jsou mimo obor adiktologie.*“

pracovní pozice _____

zařízení/typ služby (obecně) _____

jak velký úvazek případně DPP/DPČ _____

→ Když „c, d“: „Pracoval/a jste někdy v minulosti v oboru adiktologie? *Vyplňte „ano“ i v případě, že šlo o brigádu při studiu.*“

ano X ne

2.3.1 → Když „ano“: „Specifikujte prosím, kde jste v minulosti pracoval/a v oboru adiktologie.“

pracovní pozice _____

zařízení/typ služby (obecně) _____
jak velký úvazek případně DPP/DPČ _____

2.3.2 → Když „c, d“: Vyberte odpověď, která nejlépe vystihuje vaši aktuální situaci. *V případě, že nyní nemáte zaměstnání, ale již do něj máte smluvený nástup, uveďte, že zaměstnání máte.*

- pracuji na úvazek(ky)/živnost (případně současně i studuji)
- pracuji na DPP/DPČ (případně současně i studuji)
- „pouze“ studuji
- jsem na rodičovské dovolené
- jsem nezaměstnaný/á
- jsem v invalidním/starobním důchodu
- jiné

2.3.2.1 → Když „a, b“ ... X: „Odpovězte prosím na následující otázky.“
V jakém oboru pracujete?
Na jaké pozici pracujete?

→ Když „jsem nezaměstnaný“: „Přibližte prosím okolnosti svojí nezaměstnanosti. *Např.: Jsem čerstvý absolvent a sháním práci.*“

2.4 Jak hodnotíte svoje možnosti uplatnění na trhu práce po absolvování bakalářského studia adiktologie? *Okomentujte prosím.*

3. Hodnocení studia z hlediska přípravy pro výkon povolání adiktologa

3.0 Máte souvislé zaměstnání v oboru adiktologie po dobu 1 a více let na minimálně půl úvazku?

ne → oddíl 4

ano → 3.1 a dále

3.1 Vyjmenujte prosím **tři** výstupní znalosti a dovednosti, které by si dle vás měl budoucí adiktolog odnést z bakalářského studia k výkonu svého povolání.

(tři okénka)

3.2 Ohodnoťte prosím, v jaké míře vás studium vybavilo vámi jmenovanými znalostmi a dovednostmi.

velmi dobře X dobře X spíše dobře X spíše špatně X špatně X velmi špatně (baterie; počet hodnocení podle počtu vyplněných okének z otázky 5.1 – max. 3)

3.3 Jak jste spokojen/a s tím, v jaké míře vás studium těmito znalostmi a dovednostmi vybavilo?

naprosto spokojen/a X převážně spokojen/a X spíše spokojen/a X spíše nespokojen/a X převážně nespokojen/a X naprosto nespokojen/a (baterie; počet hodnocení podle počtu vyplněných okének z otázky 5.1 – max. 3)

3.4 Kde vnímáte největší **silné (+)** a **slabé (-)** stránky bakalářského studia adiktologie ve vztahu k přípravě studentů k výkonu povolání adiktologa?

+ _____

- _____

3.5 Představte si, že jste na pozici, která vám dává neomezenou moc. Co byste ve vztahu k výkonu povolání adiktologa na studijním oboru změnil/a nebo vylepšil/a?

4. Celkové zhodnocení

4.1 Ohodnoťte prosím **studijní obor adiktologie** jako celek podle zadaných otázek.

Co považujete za silné stránky studijního oboru?

Co považujete za slabé stránky studijního oboru?

Co považujete za možné příležitosti studijního oboru?

Co považujete za možné hrozby studijního oboru?

4.2 Jak jste zpětně z celkového pohledu spokojen/a se studiem adiktologie?

Pokud máte nějaké nápady, připomínky, co ještě nebylo řečeno a mělo být, nebo komentáře k samotnému dotazníku, zde je prostor k jejich uvedení.

Pro dokončení dotazníku stiskněte prosím modrou šipku vpravo.

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku.

Příloha č. 5 – Osnova interview

INTERVIEW – Verze 3

- informovaný souhlas
- ověření nevyplnění dotazníku

1. Studium

1.1 V jakém akademickém roce jste začal/a studovat bakalářský studijní obor adiktologie? V případě, že jste studium předčasně ukončil/a a později jste opětovně začal/a studovat, uveďte rok nástupu na vaše **úspěšně** zakončené studium.

2009/2010 2010/2011
2011/2012

1.2 Proč jste si vybral/a studium tohoto oboru?

1.3 Jaká byla vaše očekávání od studijního oboru?

1.4 Splnila se vaše očekávání?

ano – převážně ano – spíše ano – spíše ne – převážně ne – ne

1.5 Začal/a jste studovat **před nebo souběžně se zahájením** bakalářského studia adiktologie nějakou jinou VŠ/VOŠ?

ano: úspěšně absolvoval/a – nedokončil/a – studuje **obor: ne**

1.6 Začal/a jste studovat **během** bakalářského studia adiktologie nějakou jinou VŠ/VOŠ?

ano: úspěšně absolvoval/a – nedokončil/a – studuje **obor:**
ne: ale měla takovou potřebu – neměla takovou potřebu **obor:**

Když „ano“ → Co vás k tomu vedlo?

Když „ne“ → Pociťoval/a jste nějakou potřebu jít studovat? **ano – ne**

Když „ano“ → Odkud vzešla? Proč jste nakonec nešel/a studovat?

1.7 Kdybyste se ohlédl/a zpátky na vaši cestu bakalářským studiem – co pro vás toto studium znamenalo?

1.8-1.9 Studoval/a jste nebo studujete navazující magisterský obor adiktologie?

MADI ano – absolvoval/a – nedokončil/a – studuje → Proč jste se rozhodl/a jít studovat navazující magisterský obor adiktologie?

ne – plánuje → Proč máte do budoucna v plánu jít studovat navazující magisterský obor adiktologie?

neplánuje → Proč jste se rozhodl/a nejít studovat navazující magisterský obor adiktologie? Proč ho ani do budoucna nemáte v plánu jít studovat?

1.10 Začal/a jste studovat **po absolvování** bakalářského oboru adiktologie nějaký **jiný** (než navazující mgr. adiktologie) bakalářský nebo magisterský obor/y, případně VOŠ?

ano: úspěšně absolvoval/a – nedokončil/a – studuje
ne: ale měla takovou potřebu – neměla takovou potřebu

obor:
obor:

Když „ano“ → Co vás k tomu vedlo?

Když „ne“ → Pociťoval/a jste nějakou potřebu jít studovat?

ano – ne

Když „ano“ → Odkud vzešla? Proč jste nakonec nešel/a studovat?

2. Koncepce studijního oboru

2.1 Studium oboru adiktologie je koncipováno jako multidisciplinární. To na jedné straně umožňuje široký záběr, ale na straně druhé může ztěžovat získání hlubokých teoretických poznatků. Okomentujte prosím, jak tuto koncepci studia vnímáte.

2.2 Představte si, že jste čerstvě po absolvování bakalářského studijního oboru. Pokud bych se vás zeptala, jaké jsou v této situaci vaše **silné stránky (+)** a naopak jaké máte **slabé stránky (-)** ve vztahu k výkonu povolání adiktologa, jaké by to byly?

2.3 Toto je profil absolventa bakalářského studijního oboru adiktologie a vymezení jeho výstupních znalostí a dovedností. Přečtěte si to prosím. (Předání úryvku z akreditačního spisu.) Co si o tom myslíte?

2.4 Setkal/a jste se někdy vy osobně nebo zprostředkovaně se zpochybňováním svých kompetencí adiktologa získaných studiem nebo se zpochybňováním samotného studijního oboru?

ano - osobně X zprostředkovaně → Okomentujte prosím zpochybňování svých kompetencí nebo oboru, s kterým jste se setkal/a.

ne

3. Výuka

3.1 Co se vám **líbilo (+)** a naopak co se vám **nelíbilo/co byste rád/a změnil/a (-)** na **obsahu a struktuře/realizaci výuky** oboru adiktologie? (Studijní plány k nahlédnutí.)

3.2 Jak už bylo řečeno výše, adiktologie má mezioborový charakter. Ten se odráží v různosti předmětů – oblastí, které se během studia adiktologie vyučují. Jsou to např. medicínské obory, sociální práce a sociální politika; právo a kriminologie; odborné adiktologické předměty: klinická adiktologie, systém léčebné péče apod. Identifikujte prosím jednu takovou oblast, která byla podle vás **nejlepší** jak z hlediska obsahu a struktury výuky (odbornost, přínosnost, návaznost předmětů...), tak po realizační stránce (organizační zajištění, pedagog...), a druhou, která byla podle vás **nejhorší**, a své rozhodnutí odůvodněte.

3.3 Jak vnímáte, že jste během studia měl/a **možnost projevat své názory** ohledně studia (např. na výuku) a případně **měnit věci**, které z vašeho pohledu nefungovaly?

3.4 Ze studentského hodnocení (anketa v SIS) vyplývá, že studenti adiktologie tento typ zpětné vazby moc nevyužívají.

- Čím by to mohlo být způsobeno?

- Co by mohlo zvýšit zájem studentů adiktologie o hodnocení výuky prostřednictvím ankety v SIS?

3.5 Jaké charakteristiky by měl mít podle vás optimální pedagog vyučující na oboru adiktologie? Jak podle vás odpovídají vámi jmenované charakteristiky reálným vyučujícím? *Otázky se zaměřují pouze na pedagogický sbor adiktologie – nikoliv na vyučující společného zdravotnického kmene.*

4. Zaměstnání

4.1-4.3 Pracujete aktuálně v oboru adiktologie (ve službách, úřad, vyučující...)?
ano – ne → Proč?

ANO:

1) *Co dělá?*

pracovní pozice

zařízení/typ služby (obecně)

jak velký úvazek případně DPP/DPČ

2) *Má nějaké další zaměstnání? I mimo obor.*

ano – ne

pracovní pozice

zařízení/typ služby (obecně)

jak velký úvazek případně DPP/DPČ

3) *Do budoucna? má v plánu – nemá v plánu → Proč?*

NE:

1) Pracoval/a jste někdy v minulosti v oboru adiktologie? **ano – ne**

pracovní pozice

zařízení/typ služby (obecně)

jak velký úvazek případně DPP/DPČ

2) *Do budoucna? má v plánu – nemá v plánu → Proč?*

3) *Aktuálně pracuje, studuje...?*

- pracuji na úvazek(ky)/živnost (případně současně i studuji) → V jakém oboru pracujete?
Na jaké pozici pracujete?

- pracuji na DPP/DPČ (případně současně i studuji) → V jakém oboru pracujete? Na jaké pozici pracujete?

- „pouze“ studuji

- jsem na rodičovské dovolené

- jsem nezaměstnaný/á → Přibližte prosím okolnosti svojí nezaměstnanosti.

- jsem v invalidním/starobním důchodu

- jiné

4.4 Jak hodnotíte svoje možnosti uplatnění na trhu práce po absolvování bakalářského studia adiktologie?

5. Hodnocení studia z hlediska přípravy pro výkon povolání adiktologa

5.0 Máte souvislé zaměstnání v oboru adiktologie po dobu 1 a více let na minimálně půl úvazku? **ano – ne**

5.1 Vyjmenujte prosím **tři** výstupní znalosti a dovednosti, které by si dle vás měl budoucí adiktolog odnést z bakalářského studia k výkonu svého povolání.

- 1.
- 2.
- 3.

5.2 Ohodnoťte prosím, v jaké míře vás studium vybavilo vámi jmenovanými znalostmi a dovednostmi.

1. **velmi dobře X dobře X spíše dobře X spíše špatně X špatně X velmi špatně**
2. **velmi dobře X dobře X spíše dobře X spíše špatně X špatně X velmi špatně**
3. **velmi dobře X dobře X spíše dobře X spíše špatně X špatně X velmi špatně**

5.3 Jak jste spokojen/a s tím, v jaké míře vás studium těmito znalostmi a dovednostmi vybavilo?

1. **naprosto spokojen/a X převážně spokojen/a X spíše spokojen/a X spíše nespokojen/a X převážně nespokojen/a X naprosto nespokojen/a**
2. **naprosto spokojen/a X převážně spokojen/a X spíše spokojen/a X spíše nespokojen/a X převážně nespokojen/a X naprosto nespokojen/a**
3. **naprosto spokojen/a X převážně spokojen/a X spíše spokojen/a X spíše nespokojen/a X převážně nespokojen/a X naprosto nespokojen/a**

5.4 Kde vnímáte největší **silné (+)** a **slabé (-)** stránky bakalářského studia adiktologie ve vztahu k přípravě studentů k výkonu povolání adiktologa?

5.5 Představte si, že jste na pozici, která vám dává neomezenou moc. Co byste ve vztahu k výkonu povolání adiktologa na studijním oboru změnil/a nebo vylepšil/a?

6. Celkové zhodnocení

6.1 Ohodnoťte prosím **studijní obor adiktologie** jako celek podle zadaných otázek.

Co považujete za silné stránky studijního oboru?

Co považujete za slabé stránky studijního oboru?

Co považujete za možné příležitosti studijního oboru?

Co považujete za možné hrozby studijního oboru?

6.2 Jak jste zpětně z celkového pohledu spokojen/a se studiem adiktologie?

Příloha č. 6 – Informovaný souhlas

INFORMOVANÝ SOUHLAS

Jmenuji se Romana E. Kačírková a jsem studentkou navazujícího magisterského studia adiktologie na 1. lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze. V současné chvíli zpracovávám diplomovou práci pod vedením PhDr. Jiřího Libry na téma Evaluace prezenční formy bakalářského studijního oboru adiktologie z pohledu absolventů studia, jejímž cílem je zhodnocení podoby studijního oboru a zformulování doporučení, která by vedla k jeho dalšímu rozvoji.

Cíl práce je naplňován prostřednictvím výzkumu, který je oficiálním projektem Kliniky adiktologie 1. LF a VFN UK vedeným pod záštitou prof. M. Miovského a PhDr. J. Libry a je realizovaný prostřednictvím elektronického dotazníku a semistrukturovaných interview.

Konkrétní forma výzkumu, pro kterou slouží tento informovaný souhlas, je semistrukturované interview.

- Výzkum je realizován prostřednictvím semistrukturovaného interview, které zabere přibližně hodinu až hodinu a půl.
- Interview může být nahráváno. Zavazuji se, že nahrávka i z ní získaná data budou použita pouze pro účely diplomové práce a případné související výstupy. Po zpracování diplomové práce bude nahrávka smazána.
- Všechny informace, které budou během interview získány, budou zpracovány anonymně. Identifikován bude pouze ročník, v kterém účastník/ce studoval/a.
- Účastníkům výzkumu nehrozí žádné zdravotní ani bezpečnostní či jiné riziko.
- Data potřebná k výzkumu jsou poskytována dobrovolně.
- Tento informovaný souhlas je možné kdykoliv v průběhu výzkumu odvolat.
- Účastník/ce potvrzuje svým podpisem, že se rozhodl/a zúčastnit výzkumu, který je součástí diplomové práce „Evaluace prezenční formy bakalářského studijního oboru adiktologie z pohledu absolventů studia“, a to svobodně, po zralém uvážení a řádném poučení.

Prohlašuji a svým dále uvedeným vlastnoručním podpisem potvrzuji, že autorka práce, která mi poskytla poučení, mi osobně vysvětlila vše, co je obsahem tohoto

písemného informovaného souhlasu, a měl/a jsem možnost jí klást otázky, na které mi řádně odpověděla.

Prohlašuji, že jsem shora uvedenému poučení plně porozuměl/a a souhlasím s účastí na výzkumu.

Tento informovaný souhlas se vyhotovuje ve dvou provedeních, z nich každá ze stran obdrží po jednom, a nabývá platnosti a účinnosti dnem jeho podpisu oběma stranami.

Vyjádření souhlasu s účastí na výzkumu:

Účastník/ce výzkumu

Jméno a příjmení:.....

Podpis:

Autorka výzkumu

Jméno a příjmení:.....

Podpis:.....

Příloha č. 7 – Dotazník: verze použita v rámci předvýzkumu

Poznámka: Kromě instrukcí obsahoval dotazník v úvodu také výzvu uvedenou v příloze č. 3.

DOTAZNÍK – verze 4

Instrukce:

- Program je nastaven tak, aby vás v případě nevyplnění odpovědi v dotazníku upozornil vyskakovací tabulkou a žlutým označením chybějících položek. Pokud na otázku cíleně nebudete chtít opovědět, pak výzvu přeskočte a pokračujte dále v dotazníku.
- Vyplňování dotazníku je v případě potřeby možné přerušit a vrátit se k němu později. Stačí pouze uzavřít okno prohlížeče a vaše odpovědi se uloží. Pro návrat k vyplňování postačuje pouze opětovně kliknout na webový odkaz dotazníku, načtež se vám dotazník otevře v místě, kde jste předtím skončili.

1. Studium

1.1 V jakém akademickém roce, jste začal/a studovat bakalářský studijní obor adiktologie? *V případě, že jste studium předčasně ukončil/a a později jste opětovně začal/a studovat, uveďte rok nástupu na vaše **úspěšně** zakončené studium.*

- 2005/2006 - 2008/2009
- 2006/2007 - 2009/2010
- 2007/2008 - 2010/2011

1.2 Proč jste si vybral/a studium tohoto oboru?

1.3 Jaká byla vaše očekávání od oboru?

1.4 Splnila se vaše očekávání? ano převážně ano spíše ano spíše ne převážně ne ne

1.5 Jaký charakter mělo vaše studium?

- pomaturitní – jediné
- pomaturitní – souběžně více škol najednou
- pomaturitní – během studia adiktologie jsem začal/a další VŠ/VOŠ studium – Jaké?

-
- již jsem studoval/a nebo měl/a dokončené jiné VŠ/VOŠ studium
 - již jsem studoval/a nebo měl/a dokončené jiné VŠ/VOŠ studium a během studia adiktologie jsem začal/a další VŠ/VOŠ studium – Jaké? _____

1.5.1 → Když „c, e“: „Co vás vedlo ke studiu další VŠ/VOŠ?“

1.6 Odhadněte v procentech vaši průměrnou reálnou docházku do školy během bakalářského studia adiktologie.
(škála s posuvníkem od jedné do sta procent)

1.7 Co pro vás bylo hlavním důvodem k dokončení bakalářského studia adiktologie?

1.8 Kdybyste se ohlédl/a zpátky na vaši cestu bakalářským studiem – co pro vás toto studium znamenalo?

1.9 Studoval/a jste nebo studujete navazující magisterský obor adiktologie? Vyplňte „ano“ i v případě, že jste teprve přijatý/á ke studiu.

- ano, prezenční formu
- ano, kombinovanou formu
- ne, ale do budoucna to mám v plánu
- ne a do budoucna to nemám v plánu

1.10 → Když „ano“: „Proč jste se rozhodl/a jít studovat navazující magisterský obor adiktologie?“

→ Když „ne, ale do budoucna to mám v plánu“: „Proč máte do budoucna v plánu jít studovat navazující magisterský obor adiktologie?“

→ Když „ne a do budoucna to nemám v plánu“: Proč jste se rozhodl/a nejít studovat navazující magisterský obor adiktologie? *Pokud v době, kdy jste dokončil/a bakalářské studium, nebyl otevřen magisterský obor a byl to důvod, proč jste tento obor dále nestudovala/a a studovat ho již ani neplánujete, napište to prosím.*“

1.11 Studoval/a jste nebo studujete po **dokončení** bakalářského studia adiktologie nějaký **jiný** bakalářský nebo magisterský obor/y, případně VOŠ? Vyplňte „ano“ i v případě, že jste teprve přijatý/á ke studiu.

- ano – Jaký? _____
- ne, ale do budoucna to mám v plánu – Jaký? _____
- ne a do budoucna to nemám v plánu

1.12 → Když „ano“: „Proč jste se rozhodl/a pro další studium mimo obor adiktologie?“

→ Když „ne, ale mám to v plánu“: „Proč do budoucna plánujete další studium mimo obor adiktologie?“

2. Koncepce studijního oboru

2.1 Studium oboru adiktologie je koncipováno jako multidisciplinární. To na jedné straně umožňuje široký záběr, ale na straně druhé může ztěžovat získání hlubokých teoretických poznatků. Okomentujte prosím, jak tuto koncepci studia vnímáte.

2.2 Představte si, že jste čerstvě po absolvování bakalářského studijního oboru. Pokud bych se vás zeptala, jaké jsou v této situaci vaše **silné stránky (+)** a naopak, jaké máte **slabé stránky (-)** ve vztahu k výkonu povolání adiktologa, jaké by to byly?

+ _____

- _____

2.3 Ohodnoťte prosím, jak je podle vás ve vztahu k výkonu povolání adiktologa **důležité být připraven v níže uvedených oblastech praxe a mít následující znalosti a dovednosti.** *Pamatujte prosím, že hodnotíte bakalářské studium.*

- prevence užívání návykových látek
 - prevence nelátkových závislostí
 - poradenství poruch způsobených užíváním návykových látek
 - poradenství poruch způsobených nelátkovými závislostmi
 - léčba poruch způsobených užíváním návykových látek
 - léčba poruch způsobených nelátkovými závislostmi
 - sociální reintegrace poruch způsobených užíváním návykových látek
 - sociální reintegrace poruch způsobených nelátkovými závislostmi
 - veřejná správa ve vztahu k oboru adiktologie
 - management ve vztahu k oboru adiktologie
 - probační a mediační práce ve vztahu k oboru adiktologie
 - penitenciární a postpenitenciární péče ve vztahu k oboru adiktologie
-
- mít schopnost komunikovat s lidmi s medicínským či psychologickým vzděláním atd.
 - mít schopnost vykonávat základní zdravotnické úkony
 - mít dovednosti v oblasti preventivně-výchovné práce
 - mít dovednosti v oblasti krizové intervence
 - mít dovednosti v oblasti case managementu
 - mít teoretické poznatky ve všech oborech souvisejících s adiktologií
 - mít schopnost integrovat a působit jako mediátor mezi různými profesemi, které se podílejí na prevenci a léčbě
 - mít schopnost ovládat jeden světový jazyk a jeho oborovou terminologii
 - mít znalost základů etiky v medicíně a zdravotnictví a jejich aplikace v praxi pro přístup k pacientovi
 - mít znalost základů práva ve zdravotnictví
 - mít bazální znalosti z veřejného zdravotnictví, včetně principů managementu řízení a kontroly kvality zdravotní péče

velmi důležité X převážně důležité X spíše důležité X spíše nedůležité X převážně nedůležité X velmi nedůležité (baterie)

2.4 Představte si, že jste čerstvě po absolvování bakalářského studijního oboru. Ohodnoťte prosím, **v jaké míře vás studium připravilo pro níže uvedené oblasti praxe a v jaké míře vás vybavilo následujícími znalostmi a dovednostmi.** *Pamatujte prosím, že hodnotíte bakalářské studium.*

- prevence užívání návykových látek
- prevence nelátkových závislostí
- poradenství poruch způsobených užíváním návykových látek
- poradenství poruch způsobených nelátkovými závislostmi
- léčba poruch způsobených užíváním návykových látek
- léčba poruch způsobených nelátkovými závislostmi
- sociální reintegrace poruch způsobených užíváním návykových látek
- sociální reintegrace poruch způsobených nelátkovými závislostmi
- veřejná správa ve vztahu k oboru adiktologie
- management ve vztahu k oboru adiktologie

- probační a mediační práce ve vztahu k oboru adiktologie
- penitenciární a postpenitenciární péče ve vztahu k oboru adiktologie

- schopnost komunikovat s lidmi s medicínským či psychologickým vzděláním atd.
- schopnost vykonávat základní zdravotnické úkony
- dovednosti v oblasti preventivně-výchovné práce
- dovednosti v oblasti krizové intervence
- dovednosti v oblasti case managementu
- teoretické poznatky ve všech oborech souvisejících s adiktologií
- schopnost integrovat a působit jako mediátor mezi různými profesemi, které se podílejí na prevenci a léčbě
- schopnost ovládat jeden světový jazyk a jeho oborovou terminologii
- znalost základů etiky v medicíně a zdravotnictví a jejich aplikace v praxi pro přístup k pacientovi
- znalost základů práva ve zdravotnictví
- bazální znalosti z veřejného zdravotnictví, včetně principů managementu řízení a kontroly kvality zdravotní péče

velmi dobře X dobře X spíše dobře X spíše špatně X špatně X velmi špatně (baterie)

2.5 Setkal/a jste se někdy vy osobně nebo zprostředkovaně se zpochybňováním svých kompetencí adiktologa získaných studiem nebo se zpochybňováním samotného studijního oboru?

- ano
- ne

2.5.1 → Když „ano“: „Okomentujte prosím zpochybňování vašich kompetencí nebo oboru, s kterým jste se setkal/a.“

3. Výuka

Obsah, struktura a realizace výuky

Obsahem a strukturou výuky se pro tento výzkum rozumí vše od podoby konkrétních předmětů přes koncepci studijních plánů až po časovou dotaci studia nebo formu závěrečných zkoušek. Komentovat tak můžete např. následující: náplň předmětů, jejich absenci či nadbytek, časovou dotaci předmětů/praxe, návaznost, přínosnost, souvislost s oborem, zajímavost, odbornost, praktičnost, informační nasycení, logickou posloupnost, poměr teoretické a praktické výuky, výcviky, sylabus, studijní plán, časový plán studia, zkoušky, státní závěrečné zkoušky, kreditní systém ... aj.

Realizací výuky se pro tento výzkum rozumí vše od studijních materiálů přes pedagogické zajištění výuky až po celkové organizační zajištění studia. Komentovat tak můžete např. následující: dostupnost a kvalitu studijních materiálů, dostupnost a přehlednost informací spojených se studiem (např. ohledně zkoušek, státnic, rozvrhů), dodržování časového harmonogramu výuky (začátky a konce hodin, termíny výuky), pedagogické zajištění výuky, komunikaci s vyučujícími/tutory/fakultou, prostředí výuky, organizační zajištění jednotlivých předmětů/praxí nebo celkové organizační zajištění studia.

3.1 Okomentujte prosím co nejpodrobněji, co se vám **líbilo (+)** a naopak co se vám **nelíbilo/co byste rádi změnili (-)** na **obsahu a struktuře výuky** oboru adiktologie

v následujících oblastech. V políčku „jiné“ můžete ohodnotit vámi libovolně zvolenou oblast/i.

předměty/studijní plány + _____
předměty/studijní plány – _____
sociálně-psychologický a poradenský výcvik + _____
sociálně-psychologický a poradenský výcvik - _____
praxe + _____
praxe – _____
jiné + _____
jiné - _____

3.2 Okomentujte prosím co nejpodrobněji, co se Vám **líbilo (+)** a naopak co se vám **nelíbilo/co byste rádi změnili (-)** na **realizaci výuky** oboru adiktologie v následujících oblastech. V políčku „jiné“ můžete ohodnotit vámi libovolně zvolenou oblast/i.

realizace předmětů/praxí/sociálně-psychologického a poradenského výcviku + _____
realizace předmětů/praxí/sociálně-psychologického a poradenského výcviku – _____
pedagogové + _____
pedagogové - _____
celkové organizační zajištění studia + _____
celkové organizační zajištění studia - _____
jiné + _____
jiné - _____

3.3 Jak už bylo řečeno výše, adiktologie má mezioborový charakter. Ten se odráží v různosti předmětů – oblastí, které se během studia adiktologie vyučují. Jsou to např. medicínské obory, sociální práce a sociální politika; právo a kriminologie; odborné adiktologické předměty: klinická adiktologie, systém léčebné péče apod. Identifikujte prosím jednu takovou oblast, která byla podle vás **nejlepší** jak z hlediska obsahu a struktury výuky (odbornost, přínosnost, návaznost předmětů...), tak po realizační stránce (organizační zajištění, pedagog...), a druhou, která byla podle vás **nejhorší**, a své rozhodnutí odůvodněte.

Nejlepší _____
Odůvodnění + _____

Nejhorší _____
Odůvodnění - _____

Hodnocení výuky

3.4 Jak vnímáte, že jste během studia měl/a **možnost projevat své názory** ohledně studia (např. na výuku) a případně **měnit věci**, které z vašeho pohledu nefungovaly? Okomentujte prosím.

3.5 Ze studentského hodnocení (anketa v SIS) vyplývá, že studenti adiktologie tento typ zpětné vazby moc nevyužívají. Odpovězte prosím na následující otázky:

- Čím by to mohlo být způsobeno?

- Co by mohlo zvýšit zájem studentů adiktologie o hodnocení výuky prostřednictvím ankety v SIS?

(dvě prázdná políčka k doplnění)

Pedagog

Otázky se zaměřují pouze na pedagogický sbor adiktologie – nikoliv na vyučující společného zdravotnického kmene.

3.6 Napište šest **charakteristik**, které by podle vás měl mít optimální pedagog vyučující na oboru adiktologie, a **seřad'te je podle důležitosti od 1 (nejdůležitější) do 6.**

(6 prázdných políček k doplnění)

3.7 Jak je pro vás z hlediska vyučovacího procesu důležité, aby měl pedagog vámi jmenované charakteristiky?

velmi důležité X převážně důležité X spíše důležité X spíše nedůležité X převážně nedůležité X velmi nedůležité (baterie; počet hodnocení podle počtu vyplněných okének v otázce 3.6 – max 6)

3.8 Kolik % pedagogů vyučujících na oboru adiktologie má vámi jmenované charakteristiky?

(škála s posuvníkem od jedné do sta procent – počet škál podle počtu vyplněných okének v otázce 3.6 – max 6 škál)

4. Zaměstnání

4.1 Pracujete aktuálně v oboru adiktologie (ve službách, úřad, vyučující...)? *Vyplňte „ano“ i v případě, že jde o brigádu při studiu.*

- Ano, pracuji a do budoucna to mám nadále v plánu.

- Ano, pracuji, ale do budoucna to již nemám v plánu.

- Ne, nepracuji, ale do budoucna to mám v plánu.

- Ne, nepracuji a do budoucna to nemám v plánu.

4.2 → Když „a“: „Proč pracujete v oboru adiktologie?“ „Proč v něm do budoucna máte v plánu dále pracovat?“

→ Když „b“: „Proč pracujete v oboru adiktologie?“ „Proč v něm do budoucna nemáte v plánu dále pracovat?“

→ Když „c“: „Proč nepracujete v oboru adiktologie?“ „Proč v něm do budoucna máte v plánu pracovat?“

→ Když „d“: „Proč nepracujete v oboru adiktologie?“ „Proč v něm do budoucna nemáte v plánu pracovat?“

4.3 → Když „a, b“: „Specifikujte prosím vaši práci v oboru adiktologie. *V případě, že máte více zaměstnání, uveďte je všechna, a to i ta, která jsou mimo obor adiktologie.*“

pracovní pozice _____

zařízení/typ služby (obecně) _____
jak velký úvazek případně DPP/DPČ _____
Studujete souběžně se zaměstnáním? _____

→ Když „c, d“: „Pracoval/a jste někdy v minulosti v oboru adiktologie?“
ano X ne

4.3.1 → Když „ano“: „Specifikujte prosím, kde jste v minulosti pracoval/a v oboru adiktologie.“

pracovní pozice _____
zařízení/typ služby (obecně) _____
jak velký úvazek případně DPP/DPČ _____

4.3.2 → Když „c, d“: Vyberte odpověď, která nejlépe vystihuje vaši aktuální situaci. *V případě, že nyní nemáte zaměstnání, ale již do něj máte smluvený nástup, uveďte, že zaměstnání máte.*

- pracuji na úvazek(ky)/živnost
- pracuji na DPP/DPČ
- studuji
- studuji a současně pracuji na úvazek(ky)/živnost
- studuji a současně pracuji na DPP/DPČ
- jsem na rodičovské dovolené
- jsem nezaměstnaný/á
- jsem v invalidním/starobním důchodu
- jiné

4.3.2.1 → Když „a, b, d, e“ ... X: „Odpovězte prosím na následující otázky.“

V jakém oboru pracujete?
Na jaké pozici pracujete?

→ Když „jsem nezaměstnaný“: „Přibližte prosím okolnosti svojí nezaměstnanosti. *Např.: Jsem těsně po studiu a sháním práci.*“

4.4 Jak hodnotíte svoje možnosti uplatnění na trhu práce po absolvování bakalářského studia adiktologie? *Okomentujte prosím.*

5. Hodnocení studia z hlediska přípravy pro výkon povolání adiktologa

5.0 Máte souvislou praxi v oboru adiktologie po dobu 1 a více let na minimálně půl úvazku?

ne → oddíl 6

ano → 5.1 a dále

5.1 Vyjmenujte prosím **alespoň tři** výstupní znalosti a dovednosti, které by si dle vás měl budoucí adiktolog odnést z bakalářského studia k výkonu svého povolání. (šest okének)

5.2 Ohodnoťte prosím, v jaké míře vás studium vybavilo vámi jmenovanými znalostmi a dovednostmi.

velmi dobře X dobře X spíše dobře X spíše špatně X špatně X velmi špatně (baterie; počet hodnocení podle počtu vyplněných okének z otázky 5.1 – max 6)

5.3 Jak jste spokojen/a s tím, v jaké míře vás studium těmito znalostmi a dovednostmi vybavilo?

naprosto spokojen/a X převážně spokojen/a X spíše spokojen/a X spíše nespokojen/a X převážně nespokojen/a X naprosto nespokojen/a (baterie; počet hodnocení podle počtu vyplněných okének z otázky 5.1 – max 6)

5.4 V jaké oblasti vás studium ve vztahu k praxi připravilo **nejlépe (+)** a v jaké **nejhůře (-)**?

+ _____
- _____

5.5 Kde vnímáte největší **silné (+)** a **slabé (-)** stránky studia adiktologie ve vztahu k praxi?

+ _____
- _____

5.6 Představte si, že jste na pozici, která vám dává neomezenou moc. Co byste ve vztahu k praxi na studijním oboru změnil/a nebo vylepšil/a?

6. Celkové zhodnocení

6.1 Ohodnoťte prosím **studijní obor adiktologie** jako celek podle zadaných otázek.

Co považujete za silné stránky oboru? _____

Co považujete za slabé stránky oboru? _____

Co považujete za možné příležitosti oboru? _____

Co považujete za možné hrozby oboru? _____

6.2 Jak jste zpětně z celkového pohledu spokojen/a se studiem adiktologie?

naprosto spokojen/a X převážně spokojen/a X spíše spokojen/a X spíše nespokojen/a X převážně nespokojen/a X naprosto nespokojen/a (výběr možností)

Pokud máte nějaké nápady, připomínky, co ještě nebylo řečeno a mělo být, nebo komentáře k samotnému dotazníku, zde je prostor k jejich uvedení.

Pro dokončení dotazníku stiskněte prosím modrou šipku vpravo.

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku.

Příloha č. 9 – Tabulka 1: Časový rozsah výuky v prezenční formě bakalářského studia adiktologie

Tabulka 1: Časový rozsah výuky v prezenční formě bakalářského studia adiktologie

Forma výuky	2004		2007		2011	
	povinná	povinně volitelná	povinná	povinně volitelná	povinná	povinně volitelná
Přednášky	800	150	800	150	900	75
Semináře a cvičení	608	846	608	846	945	270
Stáže a praxe	120	120	120	120	320	0
Celkem výuky	1528	1116	1528	1116	2165	345
	2644 hod.		2644 hod.		2465 hod.¹	

Zdroj: Akreditační spisy z let 2004, 2007 a 2011.

¹ Uvedený počet hodin výuky se ne zcela shoduje se součtem čísel v tabulce, což je pravděpodobně dáno chybou v akreditačním spise. Vzhledem k tomu, že je však toto číslo uváděné ve spise ještě několikrát, budu ho i já v zájmu zachování konzistence této práce dále využívat.

Příloha č. 10 – Profil absolventa studijního oboru adiktologie

„Absolvent bude připraven pro tři základní oblasti praxe. Jednak pro oblast prevence užívání návykových látek a nelátkových závislostí (včetně základní přípravy v PR atd.). Dále v oblasti poradenství, léčby a sociální reintegrace poruch způsobených užíváním návykových látek a nelátkovými závislostmi. Konečně třetí okruh se týká veřejné správy, managementu, probační a mediační práce, penitenciární a postpenitenciární péče ve vztahu k oboru adiktologie. Absolvent získá všestranné vzdělání a schopnost komunikovat s lidmi s medicínským či psychologickým vzděláním atd. Samozřejmou součástí kvalifikace je zvládnutí základních zdravotnických úkonů. Do základní výbavy absolventa patří také dovednosti v oblasti preventivně-výchovné práce, krizové intervence a case managementu. Těžiště profilu absolventa je možné charakterizovat jako kombinaci dovedností v oblasti case managementu (s důrazem na zdravotnické služby) a poradenských dovedností (s důrazem na mezioborový charakter adiktologických služeb). Součástí výbavy absolventa bakalářského studijního programu je zvládnutí jednoho světového jazyka a oborové terminologie v tomto jazyku, dále základy etiky v medicíně a zdravotnictví a její aplikace v praxi pro přístup k pacientovi, základy práva ve zdravotnictví a bazální znalosti z oblasti veřejného zdravotnictví, včetně principů managementu řízení a kontroly kvality zdravotní péče.“

Úryvek je převzat z akreditačního spisu bakalářského oboru adiktologie z roku 2011.

Příloha č. 11 – Vymezení výstupních znalostí a dovedností absolventů oboru adiktologie

„Absolventi získají poznatky integrované do mezioborového přístupu k fenoménu užívání návykových látek a tzv. nelátkových závislostí s důrazem na zdravotnictví. Získají základní povědomí o všech oborech, které mají k adiktologii vztah, tj. toxikologie, biochemie, psychiatrie, psychologie, sociologie a sociální práce, sociální politika, kriminologie, právo, kulturní antropologie, religionistika, pedagogika a speciální pedagogika atd. Absolvent musí zvládnout základní poznatky a slovník těchto oborů a dokázat je integrovat do interdisciplinární aplikace v adiktologii. Šířka záběru znemožňuje příliš hluboké teoretické poznatky v jednotlivých disciplínách, ty však, jak ukazuje praxe, nejsou tak významné, jako naopak komplexní přístup a dovednost komunikovat se všemi relevantními odborníky, kteří pak v případě indikace, jsou určeni právě k tomu, aby v dílčích oblastech šli do takové hloubky, do jaké je potřeba. Jedním z praktických aspektů role adiktologa integrovat a působit jako mediátor mezi různými profesemi, podílejícími se na prevenci a léčbě. Hlavní profil absolventa je možné charakterizovat jako kombinaci dovedností v oblasti case managementu (s důrazem na zdravotnické služby a zahrnujícím jak základní diagnostické znalosti a dovednosti, tak schopnost navrhnout, aplikovat a dohlížet na realizaci terapeutického plánu), aplikace veřejno-zdravotních, preventivních a léčebných postupů a intervencí a oblasti aplikace poradenských dovedností (s důrazem na mezioborový charakter adiktologických služeb). Součástí souboru výstupních znalostí a dovedností je zvládnutí jednoho světového jazyka a oborové terminologie v tomto jazyku, dále základy etiky v medicíně a zdravotnictví a její aplikace v praxi pro přístup k pacientovi, základy práva ve zdravotnictví a bazální znalosti z oblasti veřejného zdravotnictví, včetně principů managementu řízení a kontroly kvality zdravotní péče.“

Úryvek je převzat z akreditačního spisu bakalářského oboru adiktologie z roku 2011.

Příloha č. 12 – Tabulka 2: Základní rozdělení předmětů v rámci studijních plánů podle jednotlivých ročníků a akademických let

Tabulka 2: Základní rozdělení předmětů v rámci studijních plánů podle jednotlivých ročníků a akademických let

Ročníky		1.						Cz	2.						Cz	3.						Cz
		povinné			povinně volitelné				povinné			povinně volitelné				povinné			povinně volitelné			
		K	A	C	K	A	Z/C		K	A	C	K	A	Z/C		K	A	C	K	A	Z/C	
Akademické roky	2005/2006	15	11	26	0	8	6/8	32	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2006/2007	14	11	25	1	6	4/7	29	9	12	21	0	8	4/8	25	-	-	-	-	-	-	-
	2007/2008	14	11	25	1	6	4/7	29	9	14	23	0	8	4/8	27	0	21	21	0	8	6/8	27
	2008/2009	14	11	25	1	6	4/7	29	9	14	23	0	7	4/7	27	0	21	21	0	7	6/7	27
	2009/2010	14	11	25	1	6	4/7	29	7	14	21	0	7	4/7	25	0	22	22	0	7	6/7	28
	2010/2011	14	11	25	1	6	4/7	29	7	14	21	0	7	4/7	25	0	23	23	0	7	6/7	29
	2011/2012	14	12	26	1	6	4/7	30	8	13	21	0	7	4/7	25	0	23	23	0	8	6/8	29
	2012/2013	14	12	26	1	6	4/7	30	8	13	21	0	8	4/8	25	0	22	22	0	9	6/9	28
	2013/2014	14	12	26	1	6	4/7	30	8	14	22	0	8	4/8	26	0	23	23	0	9	4/9	27
	2014/2015	14	12	26	1	5	3/6	29	7	14	21	0	7	4/7	25	0	22	22	0	8	4/8	26
ø Cz		29,6						25,6						27,6								

Zdroj: Studijní plány prezenční formy bakalářského studijního oboru adiktologie (2005/2006 až 2014/2015).

Legenda:

K..... společný kmen

A..... adiktologické předměty

C..... počet předmětů celkem

Z/C..... minimální počet povinně zapsaných předmětů/počet předmětů celkem

Cz..... celkový minimální počet zapsaných povinných a povinně volitelných předmětů

ø Cz.....průměrný celkový minimální počet zapsaných povinných a povinně volitelných předmětů

Pozn.: Pokud předmět probíhal po dva semestry, byl počítán jako dva předměty.

Příloha č. 13 – Tabulka 3: Počet hodin týdně v rámci jednotlivých ročníků a akademických let

Tabulka 3: Počet hodin týdně v rámci jednotlivých ročníků a akademických let

Ročníky		1.			2.			3.					
Předměty		P	PV	praxe*	P	PV	praxe*	P	PV	vedení Bc. práce*	soc.- právní praktikum*	soc.-psychol. a poradenský výcvik*	praxe*
Akademické roky	2005/2006	56	12	2 týdny	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2006/2007	52	8	2 týdny	44	5-8	2 týdny	-	-	-	-	-	-
	2007/2008	52	8	2 týdny	47	5-8	2 týdny	36	11-12	-	1 týden	2 týdny	4 týdny
	2008/2009	51	4-7	2 týdny	47	4	2 týdny	29	6	-	3 dny	2 týdny	4 týdny
	2009/2010	50	4-7	2 týdny	40	4	2 týdny	29	6	-	3 dny	2 týdny	4 týdny
	2010/2011	51	4-7	2 týdny	40	4	2 týdny	29	6	-	24 hod	60 hod	4 týdny
	2011/2012	51	4-7	2 týdny	40	4	2 týdny	30	6	-	24 hod	60 hod	4 týdny
	2012/2013	51	4-7	2 týdny	41	4/3+D	2 týdny	29	6/5+D	-	24 hod	60 hod	4 týdny
	2013/2014	49	4-7	2 týdny	42	4-5/3-4+D	2 týdny	29	4/3+D	10 hod	24 hod	60 hod	4 týdny
	2014/2015	52	3-5	2 týdny	40	4-5/3-4+D	2 týdny	27	4/3+D	10 hod	24 hod	60 hod	4 týdny

Zdroj: Studijní plány prezenční formy bakalářského studijního oboru adiktologie (2005/2006 až 2014/2015).

Legenda:

P..... povinný předmět

PV..... povinně volitelný předmět; rozpětí minimálního až maximálního počtu hodin týdně v rámci minimálního počtu zapsaných povinně volitelných předmětů

D.....doplňková praxe (1 týden)

Pozn.: * V rámci těchto předmětů je uvedena celková roční časová dotace.

Příloha č. 14 – Tabulka 4: Počet zápočtů, klasifikovaných zápočtů a zkoušek v rámci jednotlivých ročníků a akademických let

Tabulka 4: Počet zápočtů, klasifikovaných zápočtů a zkoušek v rámci jednotlivých ročníků a akademických let

Ročníky		1.						2.						3.					
Předměty		povinné			povinně volitelné			povinné			povinně volitelné			povinné			povinně volitelné		
Ukončení předmětů		Z	KZ	Zk	Z (z/c)	KZ (z/c)	Zk (z/c)	Z	KZ	Zk	Z (z/c)	KZ	Zk	Z	KZ	Zk	Z (z/c)	KZ	Zk
Akademické roky	2005/2006	26	0	16	6/8	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2006/2007	25	0	13	4/7	0	0-1/1	20	1	11	4/8	0	0	-	-	-	-	-	-
	2007/2008	25	0	13	4/7	0	0-1/1	19	4	7	4/8	0	0	21	0	8	6/8	0	0
	2008/2009	19	6	7	3-4/6	0-1/1	0	19	4	6	4/7	0	0	21	0	8	6/7	0	0
	2009/2010	19	6	7	3-4/6	0-1/1	0	17	4	6	4/7	0	0	22	0	8	6/7	0	0
	2010/2011	19	6	7	3-4/6	0-1/1	0	17	4	6	4/7	0	0	23	0	8	6/7	0	0
	2011/2012	19	7	7	3-4/6	0-1/1	0	16	5	6	4/7	0	0	23	0	8	6/8	0	0
	2012/2013	19	7	7	3-4/6	0-1/1	0	16	5	6	4/8	0	0	22	0	8	6/9	0	0
	2013/2014	19	7	7	3-4/6	0-1/1	0	17	5	7	4/8	0	0	23	0	8	4/9	0	0
	2014/2015	19	7	7	3/5	0-1/1	0	17	4	7	4/7	0	0	21	1	8	4/8	0	0

Zdroj: Studijní plány prezenční formy bakalářského studijního oboru adiktologie (2005/2006 až 2014/2015).

Legenda:

Z.....zápočet

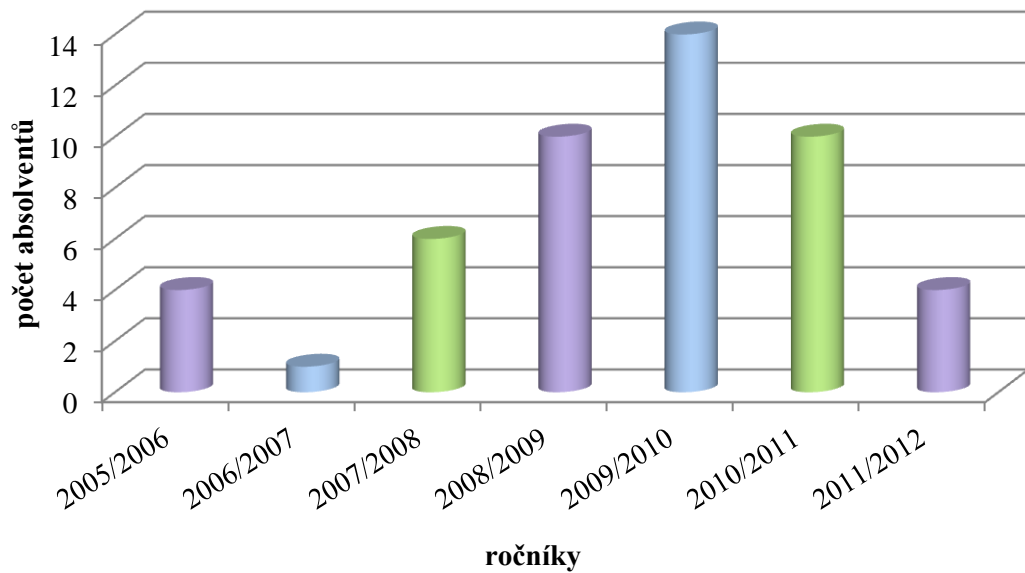
KZ.....klasifikovaný zápočet

Zk.....zkouška

z/c.....počet povinně zapsaných předmětů/počet předmětů celkem

Příloha č. 15 – Graf 1: Zastoupení jednotlivých ročníků v celkovém počtu zúčastněných absolventů

Graf 1: Zastoupení jednotlivých ročníků v celkovém počtu zúčastněných absolventů

Zdroj: Výzkum autorky.

Příloha č. 16 – Koncepce, obsah a struktura a realizace výuky

▪ Koncepce výuky

Absolventi vnímali samotnou multidisciplinaritu s menšími či většími nuancemi pozitivně. Je podle nich pochopitelné, že obor adiktologie je nahlížen z tohoto hlediska. Odlišný názor však měli na to, jak je v rámci studia tato koncepce realizovaná. Lze je rozdělit do třech kategorií. První kategorie je tvořena jedním absolventem, který souhlasil se slovy akreditačního spisu, dle něho je tato koncepce potřebná, nicméně je pro něj náročné ji zvládat. Druhou kategorií tvořili dva absolventi, kteří uvedli, že je koncepce oboru takto dobře definovaná a nastavená. Jeden však dodal, že toto uskupení kromě dalšího přispívá k velké povrchnosti vzdělání, někdy není možné jít ani do takové hloubky, aby to bylo pro studenta dostačující. Druhý absolvent pak byl spokojen, nicméně vnímal, že některým studentům dělá problém si z tolika oborů poskládat jeden dohromady, že se mu jeví, že spíše studují sociální práci, právo apod., než že by studovali adiktologii. Do poslední kategorie poté spadají čtyři absolventi, jejichž společným rysem je to, že hodnotily realizaci multidisciplinaritu víceméně negativně. První absolvent vnímal studium jako velmi roztržité: „...protože mě to vždycky přišlo, jak kdyby ta adiktologie byla velké koláč a mi vždycky nakousávali ty okraje z těch různých oborů a vždycky nakousali... Tam není možný do těch věd proniknout hloubkově, protože když studuješ psychologii nebo filozofii, tak studuješ jednu věc, kterou fakt studuješ dopodrobna, a když studuješ adiktologii, tak to máš tady složený přesně z těch několika kusů a vždycky to jenom tak z okraje vezmeš a nakonec si myslím, že v tom není komplexnost vůbec. Ono se to sice tak tváří, že tam máš x předmětů z různých oblastí, ale podle mě to prostě bylo to fakt na hodně obecné úrovni vždycky.“ (A7). Podobně to vnímal i další absolvent, dodal však, že nemožnost jít do hloubky je podle něj velmi relativní, pokud student chce, může jít do takové hloubky, jaké chce sám. Poslední dva absolventi potom dávali multidisciplinaritu do kontextu pracovního uplatnění, v zásadě mluvili o tom, že získali ze studia od všeho něco, ale dohromady neuměli nic pořádně, s čímž potom spojovali nezařaditelnost na pracovním trhu.

Zdá se, že podobně ambivalentně vnímají multidisciplinaritu také účastníci dotazníkové formy výzkumu. Pokud se totiž podívám na SWOT analýzu studijního oboru adiktologie, docházím ke zjištění, že celých 34 % (16) absolventů z počtu, kteří na tuto otázku odpovídali (47, 100%), považuje multidisciplinaritu za silnou stránku studia (25 % tohoto počtu tvořily nejmladší ročníky absolventů) a celých 17 % (8) ji považuje za slabou

stránku. Multidisciplinaritu jako silnou i slabou stránku poté uvedlo z tohoto počtu celkem 14 % (7) absolventů s tím, že 4 z nich byli respondenty semistrukturovaného interview a zároveň zástupci nejmladších ročníků.

▪ **Obsah a struktura výuky**

Kompetence

Ačkoliv bylo téma kompetencí adiktologa zmíněno v rámci semistrukturovaných interview pouze dvakrát a v případě dotazníků nejmladších ročníků také v tomto počtu, považuji ho za téma natolik zásadní, že ho zde uvádím.

Oba absolventi, kteří se účastnili interview, v zásadě uvedli, že neznají své profesní kompetence. Podle jednoho z absolventů je už problém v samotné výuce oboru: „...oni celý ten obor vždycky vyučovali nebo koncipovali tak, že to vlastně brali z pohledu já jako socioterapeut vás teď tady učím, jak byste jako socioterapeuti měli dělat tohle a tohle s klientem, ale nikdy už to jako nevztahují k tomu, že mi nikdy socioterapeuti nebudeme, a tudíž jako oni vůbec nemají reálné ponětí o tom, co z toho, co nás učí, vůbec můžeme jako adiktologové dělat. Oni nás učí to, co se sami učili na škole nebo to, co oni sami používají v praxi, ale my v podstatě nemůžeme vůbec jakoby třeba dělat polovinu věcí, co oni. (...) Aby si ten vyučující představil, že on je ten adiktolog a co z pohledu adiktologa může dělat a to nás učil, ne aby nás učil to, co dělá on sám, protože tohle jako by jsem potkal deset různých profesí a udělal jsem si obrázek o tom, jak ta profese funguje a co dělá a jaké má kompetence, ale vůbec nikdo nám neřekl, co budou naše kompetence a co se z té škály, co jsme se naučili, si máme vybrat, nebo vůbec jako co vůbec smíme použít nebo máme možnost použít to do dneška nevím a ani bych to nevěděl. A nikdo mi to neřekne. Pokud v tom zařízení nebude socioterapeut, který mi řekne tohle, tohle můžeš dělat nebo do tohoto se nemíchej, tohle dělám já, tak to vědět nebudu.“ (A1). Podobně viděl situaci i jeden z absolventů dotazníkové formy výzkumu: „...a vlastně ta multidisciplinarita vedla k tomu, že nemám ucelený názor, jakou pracovní náplň vykonává adiktolog. Všude jsem jen slyšel, kde můžu pracovat, ale ne, co tam bude má práce.“ S možností uplatnění v rámci širokého portfolia služeb souvisí i komentář druhého absolventa z interview. Ten uvedl, že se o kompetencích v rámci studia moc nemluví. Když se vyučující ptal na to, kde chtějí studenti pracovat, nejvíce lidí odpovědělo, že v terapeutické komunitě. Dle absolventa však dostatečně nezaznělo, že aby tam člověk mohl pracovat, je nutné mít psychoterapeutický výcvik. Vnímá totiž, že aktuální koncepce studia může dobře fungovat na začátku systému na úrovni poradenství, ale je otázka, jaká je s takto formulovaným

studiem (tj. bez výcviku) pracovní náplň adiktologa v ostatních typech služeb, zejména v léčbě.

Studijní plány

Dle převážné většiny účastníků interview jsou množství předmětů a jejich návaznost dvěma spojenými nádobami. Uvádějí, že je předmětů obrovské množství, stále dokola se opakují a vzájemně na sebe nenavazují, a to i v případě, že jde o předměty XY1 a XY2, které by logicky navazovat měly. Jeden absolvent také dodal, že ačkoliv vypadá v sylabu po této stránce vše v pořádku, realita je mnohdy jiná. Uvádím několik komentářů účastníků výzkumu: „*Ten obor je tak širokej, ale některý předměty se tak opakovaly, že já nevím, mně to prostě přišlo k smíchu. To je největší problém adiktologie, takovej ten problém, který na tý škole byl, že jsi měla předmět a pak na ten předmět navazoval další, který se tomu vzdáleně podobal nebo jakoby jo a byl úplně o tom samém. Nebo ten člověk třeba ani nevěděl, co učil jeho kolega v předchozím semestru a učil úplně stejný *****, prostě nebo učil furt na stejný úrovni, pořád jsme se plácali. Prostě polovina, dobrá polovina z toho byla opakování z předchozího semestru, akorát tam třeba bylo pár šteků navíc.*“ (A1). „*...pořád furt dokola, tam je to pořád dokola. A to je vlastně taky možná ten problém, že se tam spousta věcí opakuje, jak na tom bakaláři, tak na tom magistru, že to je furt dokola jako znovu a znovu, místo aby to bylo ucelený a rozšiřovalo se jako na jádro, aby se nabalovalo víc jako informací k těm disciplínám.*“ (A7). Toto hodnocení se však netýkalo všech předmětů. Studenti např. hodnotili výuku Klinické adiktologie nebo Systému léčebné péče jako velmi zdařilou, kde nabalování informací na základy funguje velice dobře a i z dalších stránek je výuka zvládnutá na perfektní úrovni. Z tohoto negativního hodnocení také většinou vylučovali medicínské předměty, které jsou dle nich zpracovány precizně. Problémy v oblasti množství, opakování a návaznosti předmětů uváděly také nejmladší ročníky absolventů v rámci SWOT analýzy, z celkového počtu 21 ji uvedlo 47, 6 % (10) absolventů. Komentována byla však tato oblast i ostatními ročníky, a to napříč celým dotazníkem.

V souvislosti s množstvím předmětů je i nutné zmínit informace, které absolventi v rámci některých předmětů získávali – ty byly podle nich velmi obecné a povrchní: „*Ono se to sice tak tváří, že tam máš x předmětů z různých oblastí, ale podle mě to prostě bylo fakt na hodně obecný úrovni vždycky.*“ (A7). „*Některý předměty jsme prostě měli jako jenom jeden předmět a přišlo mi, že jsme ho mohli probrat více do hloubky a pak už se nic takovýho neopakovalo a pak byly předměty, kde se pořád bralo dokola to samý.*“ (A1).

V rámci předmětů byl komentován také poměr teoretické a praktické výuky. Někteří z absolventů pociťovali nedostatek předmětů, v kterých by si mohli nacvičovat poradenskou a terapeutickou práci. „*Myslím si, že mi v tom studiu chyběly hodně nácviky. Opravdu jako tlačit do těch situací, protože jako občas to tam bylo někde jako v nějakém předmětu, ale nikdy mě do toho nikdo nenatlačil až tak, že bych opravdu na tý židli seděl a musel to trénovat, tomu vždycky bylo možný se nějak vyhnout.*“ (A5). Absolvent A7 k tomu potom dodal, že když už nějaké nácviky byly, tak „*byly víc než cokoliv jiného trapné a jako nic moc k ničemu si myslím. Vy jste terapeut a vy jste klient, tak co budete dělat. Jak to máš vědět, když jsi to nikdy nedělal?*“. Tento problém uvedlo také 19 % (4) absolventů z nejmladších ročníků v rámci SWOT analýzy oboru, kromě toho bylo toto téma zmíněno i napříč celým dotazníkem.

Medicínské předměty versus odborné adiktologické předměty

Absolventi v rámci interview také často komentovali konkrétní vyučované předměty a navrhovali jejich možná zlepšení. Jejich hodnocení se pak odvíjelo především od vyučujícího, který měl v době jejich studia předmět na starost. Ačkoliv jde o mnohdy hodnocení a návrhy zajímavé, není možné je zde z důvodu omezení rozsahu této práce uvést. Zmíním zde tedy alespoň rozdíl mezi výukou předmětů medicínského kmene a odborných adiktologických předmětů, což byla oblast, která byla absolventy taktéž komentována. Pokud shrneme všechny informace o předmětech, které jednotliví účastníci interview poskytli, vycházejí z toho následující zjištění. Medicínské předměty jsou hodnoceny velmi kladně co do realizace a profesionality vyučujících, úroveň těchto předmětů byla vždy vysoká. Pedagogové byli připraveni, chodili včas, výuka byla strukturovaná a byly dobře dostupné i studijní materiály. Na druhou stranu však tato výuka zabírala velkou část prostoru oproti předmětům adiktologickým, takže mají někteří absolventi pocit, že vlastně první dva roky vůbec nestudovali adiktologii, a to s tím, že využití této medicínské části v adiktologické praxi je potom dosti diskutabilní, protože není vůbec zacílená na adiktology, je pouze obecná. S tím souvisí i hodnocení adiktologa jako zdravotníka: Dle absolventa A1 je „*adiktolog spíše sociálně-psychologická profese, zdravotnictví nebo to, co má adiktolog společného se zdravotnickým oborem, jsou nějaký základy anatomie, že třeba ví, jak vypadá žíla atd. Já si myslím, že adiktolog nemá se zdravotnictvím nic společného, než je to, že se jakž takž orientuje v medicínských pojmech a umí číst lékařské zprávy.*“ Podobně to cítil i absolvent A5, který řekl, že je sice zdravotník, ale nemůže vůbec nic dělat, proto začal studovat všeobecnou zdravotní sestru

z obavy, aby našel ve zdravotnictví nějaké uplatnění. Absolvent A7 pak ještě dodal, že neumí číst ani lékařské zprávy. Nejmladší z absolventů A6 však uvedl, že se situace v této oblasti zlepšuje a zdravotnické výkony jsou již součástí výuky. Tomu nasvědčuje přítomnost předmětu „Vybrané kapitoly z ošetrovatelství“, který má i své praktikum.

Co se týče odborných adiktologických předmětů, tak je hodnocení různorodé a velmi odráží přístup pedagoga, některé předměty jsou tak hodnoceny jako „*excelentní*“ a jiné zase jako naprosto „*úděsné*“. V zásadě lze ale obecně říci, že jsou tyto předměty téměř vždy na vysoké úrovni, co se týká odborné stránky, mezery mají podle absolventů však ohledně své realizace (viz „Pedagogové“ a „Formy výuky“).

Sociálně-psychologický a poradenský výcvik

Až na jednoho z absolventů, hodnotili všichni účastníci semistrukturovaného interview výcvik na pozitivní škále. Velmi se jim líbil a oceňují jeho zařazení ve studijních plánech. Uvádějí, že jim přinesl silné zážitky, možnost si sám sebe osahat, sblížení s ostatními, možnost si konečně vyzkoušet věci prakticky a v neposlední řadě uvedl jeden z absolventů, že u něj vedl výcvik i ke vnitřním změnám: „*Protože jsou věci, že kdyby ti to studium nemělo dát nic, jako že bys nenašla práci v tom oboru nebo bys nakonec zjistila, že to dělat nechceš, tak jsou věci, který jsem si odnesl z těch kurzů, který mi celý život byly k něčemu, protože to vedlo k nějaký změně. Možná že tam nějaký lidi jako jenom spali, nějaký takový byli... jako jde o ten pocit, že ve mně to nějak nastavilo věci jinak.*“ (A1). Víceméně se pak shodovali i na jeho mínusech, za které považují jeho krátkou délku, zařazení až v třetím ročníku studia – „*... a vlastně taková první sebezkušenostní věc, že jo, přišla až na konci toho bakaláře, což mi připadá docela pozdě. Očekával bych u takovýhleho typu studia jako opravdu, že ta sebezkušenost a to, že člověk na sebe začne šahat jako dřív než po třech letech studia, ta by měla přijít hned. Tím pádem by se samozřejmě eliminoval počet studentů, to je jasný, ale prostě připadá mi to důležitý, protože není to jednoduchý to studium, ta práce, protože je to především práce na sobě, tam není jako moc co řešit. Člověk to může brát tak jako povrchně a může to proplout jako mnoho teda našich kolegů a kolegyně, a nebo to bere vážně, ale to se nutně pojí s tou prací na sobě.*“ (A3). – a někteří i jeho obecnost a malou hloubku (tj. že šel málo do terapeutických a osobních témat).

Praxe

Jak již bylo uvedeno v teoretické části práce, praxe nebyla oblastí, na kterou jsem chtěla v rámci tohoto výzkumu zaměřit svou pozornost, nicméně se ukázalo, že je právě ona tématem, které absolventy určitým způsobem „pálí“. V rámci dotazníků se téma praxe objevilo opět ve SWOT analýze, nejmladší ročníky ji hodnotily v celkem 47,6 % (10) případů. Ve 30 % (3) byla považována za silnou stránku oboru, v 70 % (7) pak za stránku slabou.

V rámci semistrukturovaných interview byli absolventi na praxi přímo dotazováni. Jejich hodnocení bylo následující: Všichni absolventi se shodli na tom, že praxe, kterou si prošli na bakalářském studiu, měla spíše observační charakter. Byly samozřejmě z toho hlediska praxe horší a lepší, velmi se lišilo zařízení od zařízení, absolventi však popisovali spíše své negativní zkušenosti: *„Nic, jmenuje se to praxe a bylo to jako, přijďte na návštěvu na expedici, můžete se podívat, jak tady pracujeme. Takže jsem se podíval. Kdybych měl jít pracovat do X, tak vím, jak vypadá jejich gauč, vím, kde si ten terapeutický tým dělá čaj, a vím, jak probíhají porady a jak se mluví o klientech, ale nikdy jsem na žádný skupině nebyl.“* (A1). *„Podle mě i ta hodinová dotace těch praxí je dobře nastavená, ale spíš kontakt s těma vedoucíma stáží nebo v samotnejch těch zařízeních, ochota z jejich strany, jednak tě k něčemu pustit, jednat s tebou, mít na tebe čas... Jo a i když třeba je to iniciativní student, který má zájem, tak často tě ukliděj někam, tady si sedněte, máte to jako náslech a hotovo.“* (A4). Pozitivum v této praxi však někteří spatřovali v tom, že alespoň poznají, jak to v zařízení funguje a vypadá, nicméně s dodatkem, že k tomu by jim stačil jeden den a ne týden. Jeden absolvent pak uvedl, že si pak už na praxi připadá jako nechtěný vetřelec. V kontextu toho, že absolventi uváděli, že si na praxích nemohli de facto nic prakticky vyzkoušet, je na místě uvést i názor protistrany, ačkoliv zprostředkovaný jedním z absolventů, který by mohl alespoň část těchto případů osvětlit: *„Já jsem se s tím třeba setkal na těch praxích docela hodně, že ty adiktologové jsou úplně vemena. Já nevím, čím to může být, fakt nevím, protože mám dojem, že tě na těch praxích k ničemu ani moc nepustí. (vedoucí praxe – pozn. autorky) říkala, že to je někdy opravdu veliká hrůza, co tam z té adiktologie přijde, že pak ty lidi musej hlídat jako klienty, že je nepustěj k těm klientům samotný, protože se bojejí, co by jim tam vykládali, že mají tendenci být hrozně bezhraniční, že se jako o ten obor moc nezajímaj, že jako nekladou moc otázky, že jsou takový jako smělý... Jako málokdy jsem se setkal s tím, že „měli jsme tady holku a ta byla moc šikovná“. Nevím, co tam ty lidi na těch praxích dělaj...“*

Z dalších slabin, které absolventi na praxi vnímali, bylo to, že neprobíhá kontinuálně a není na ni vyhrazen čas v průběhu celého roku. Jeden z absolventů uvedl, že je pro něj mnohem těžší vyskočit z teoretického rámce studia a pak v průběhu dvou týdnů se pokoušet něco prakticky aplikovat, než kdyby byla praxe během celého roku. S tím souvisí i kritika týdenních (pět dnů) praxí, někteří absolventi sice kvitují vizi, aby student prošel celým systémem služeb, nicméně stinnou stránkou je, že během nich člověk „jen tak nakoukne“, ale vůbec nezjistí, jak vypadá klinická práce s klientem. Nelogičnost poté někteří absolventi vnímali také v psaní zpráv z praxe místo ústní rozpravy. Setkání k praxím sice existují, nicméně člověk, který projde praxí v červnu a setkání se uskuteční v říjnu, je podle jednoho z absolventů již dávno někde jinde a vůbec to pak nemá smysl. Poslední slabinou, kterou zmínil jeden z absolventů, je poté logbook s výkony, které jsou dle něj naprosto nereálně nastavené v kontextu toho, co si student na praxi může skutečně vyzkoušet. Nicméně věří, že je tento systém teprve v počátcích a že se situace zlepší. Pozitivně pak někteří absolventi vnímali zážitkovou zkušenost v roli klienta v terapeutické komunitě nebo některé praxe v nízkoprahových službách, dále to, že jsou nasmlouvaná zařízení, kam může student chodit, a v neposlední řadě samotnou praxi jako takovou, která má pro ně motivační charakter pro práci v oboru.

Způsoby hodnocení studentů

Zajímavý je pohled absolventů na způsob uzavírání předmětů a hodnocení studentů během studia. Celkem čtyři absolventi z interview se vyjádřili, že je studium oboru adiktologie vlastně poměrně lehké. Až na medicínské předměty, jejichž zkoušky hodnotí jako těžké, probíhala zakončení adiktologických předmětů způsobem, který zpětně hodnotí tak, že přispěl k velmi povrchnímu vzdělání v tomto oboru: „*Jako někteří učitelé viděli, že těch předmětů máme fakt hodně a my jsme se i tak tvářili, že my už toho máme, tak zrušili nějakou práci, tohle nemusíte psát, nebo tak zrušíme tyhle dvě setkání a nemusíte sem chodit, se to tak jako nějak zašmelilo a my jsme z toho měli radost, protože jsme toho opravdu měli hodně ve srovnání se spolužákama z jinejch fakult... Ono pak ale ve výsledku, když se na to člověk podíval zpátky, tak těch předmětů, co se takhle zašmelily, bylo hrozně moc, jo, že když moje kamarádka měla sedm předmětů v prváku, možná ani ne, my jich měli sedmnáct a ve výsledku ona do té školy musela makat mnohem víc. Když teda pomínu ten kmen, kde toho bylo fakt hodně, tak ty odborný adiktologický předměty, to bylo, vy máte teda ten kmen, tak prostě dobře, já vám dám zápočet třeba za docházku, takže to bylo vlastně hrozně snadný.*“ (A5). Kromě rušení výuky a dávání zápočtů za docházku

komentovali absolventi také používání „testíků“ místo regulérního ústního zkoušení a někteří také přílišnou liberálnost některých vyučujících: „*Jako je jasné, když máš šestadvacet předmětů v ročníku nebo kolik jich tady je, tak nemůžeš z každého mít zkoušku, ale právě bych tam vybral ty zásadní klíčové, kolem kterých by potom ty zkoušky odpovídaly tomu a ne že se napíše nějaký testík... Jako teď se mi to říká, kdybych to procházel znovu, tak bych byl naštvaný, že to někdo říká, aby mi to ztížili ve škole, ale možná by to k něčemu bylo, že by člověk něco věděl. (...) ať to je prostě zkouška, ať klidně vyhazují od těch zkoušek, na adiktologii vůbec nevyhazují lidi od zkoušek, bohužel no... Mně to přijde fakt jako nakonec, že je vlastně jednoduchý to studium..., protože když jako máš školu, kde nikoho pomalu nevyhodí od státnic za tři roky nebo za pět let fakt nikoho a daj to člověku jenom proto, že se rozbere a ztropí tam scénu, to jsem jako zažil prostě fakt – u zkoušky samozřejmě – za tři prostě tady to máte a nashle, tak je to hrozný... (...) musí tam být nějaký lidský přístup, ale jsou nějaký hranice...“ (A7).*

S tématem zakončování předmětů souvisí také téma psaní závěrečných prací. Těch se podle jednoho z absolventů psalo velké množství s tím ale, že některé dle něj neměly z hlediska vzdělávání žádný význam, zapadly a nikdo z pedagogů je ani nečetl. Podobný problém uvedl i druhý absolvent, kterému vadil nedostatečný feedback ze strany pedagogů. Např. při prezentování na hodinách pedagogové vůbec nekomentovali co je a co není dobře. Dopadalo to pak tak, že student, který se připravil, dostal stejné závěrečné hodnocení jako ten, který práci naprosto „odflinkal“. Podobně netransparentní pak byla situace i u písemných prací: „*Já jsem třeba napsal nějaký text, nějakou práci, najednou jsem měl od toho dvojku v SISu a já jsem vlastně vůbec nevěděl proč, co bylo špatně a co bylo dobře.*“ (A4). Netýkalo se to ovšem všech předmětů, v rámci např. Klinické adiktologie byla zpětná vazba vždy precizní, jednalo se zejména o okrajové předměty.

▪ Realizace výuky

Pedagogové

Jednou z nejčastěji komentovaných oblastí výuky byly taktéž pedagogové. Kromě komentářů v rámci semistrukturovaného interview, se toto téma často objevovalo i v dotaznících, v oblasti SWOT analýzy oboru. Tam absolventi z nejmladších ročníků uváděli pedagogy jak do silných stránek, kde kvitovali, že je učí kapacity z oboru a opravdoví profesionálové, tak i do stránek slabých, kde komentovali, že někteří vyučující mají problém s pedagogickými dovednostmi nebo jsou to spíše lidé z výzkumu a ne z praxe. Celkem tuto oblast komentovalo 75 % (21) absolventů z nejmladších ročníků

s tím, že 42,9 % (9) absolventů ji hodnotilo kladně, 38,1 % (8) ambivalentně a 19 % (4) záporně. Podrobnější rozbor situace ukazují výsledky analýzy semistrukturovaných interview:

Všichni absolventi se víceméně shodovali na tom, že na studijním oboru adiktologie vyučují opravdové kapacity v oboru, profesionálové, kteří do výuky vnášejí poznatky z klinické praxe a jsou to až na výjimky dobří a pohodoví lidé. Nejsou to však všichni, na druhou stranu taktéž poukazovali na některé pedagogy, kteří – jak uvedli – jsou taktéž odborníky na adiktologii nebo ten který obor vyučují, ale mají problém s pedagogickými dovednostmi. Jeden absolvent popsál svou zkušenost takto: „*Jsou tam prostě učitelé, kteří mají kompetence a jsou tak kvalitní, že jich je až škoda, a pak ty, kteří tam vůbec nemají co dělat (...) A pak si říkáš ty jo, mě to tak baví a druhý den si říkáš ty *****; proč jsem sem chodil. Že to vytváří takový ambivalentní pocit.*“ (A1). Konkrétní problémy pak absolventi viděli u některých vyučujících ve stylu výuky (např. čtení z prezentací, špatný mluvený projev, zjevná absence zkušeností s prací se studenty) a v přístupu ke studentům (např. arogance). Kromě mezer v pedagogických dovednostech, pak někteří absolventi zmiňovali taktéž určitou formu neprofesionality ze strany vyučujících, a to zejména v oblasti rušení výuky: „*Já ho za celou dobu studia viděl tak dvakrát, třikrát a hlavně problém s ním byl, že my už jsme tam třeba byli připravený na tu hodinu a čekali jsme a on třeba deset minut potom, co ta hodina začala, napsal, že nepřijde prostě, takže taky si myslím, že tohle by mělo fungovat nějak jinak...*“ (A6). Jeden absolvent pak ještě specificky komentoval výuku některých externistů, která je podle něj po odborné stránce skvělá, ale „*jak nejsou primárně vyučující, tak moc nevědí, co si s náma mají počít, a ten předmět je pak takovej hodně rozvolněnej, že se stává, že tam lidi pak moc nechoděj a nezjistí ani, že to je zajímavý, protože se tam ani neukážou (nepovinná docházka), že s tím neumí moc zacházet...*“ (A5).

Absolventi často jmenovali konkrétní pedagogy, kteří pro ně byli příkladem dobré praxe a kterých si během studia nesmírně vážili, na druhou stranu však také jmenovali ty, jejichž výuka jim nepřipadala adekvátní a hodnotili ji někdy až velmi nelichotivými výrazy. Zvláštním případem, na který upozornili dva studenti (každý z jiného ročníku), byl poté jeden pedagog, který na výuce dle jejich slov naprosto devalvoval celý obor adiktologie. Absolventi situaci okomentovali takto: „*Byl tam nějaký pán, kterej ještě předtím, než se představil, tak řekl, že obor adiktologie pro něj neexistuje, že to jsou prostě nějaký jako podobory, který by vůbec neměli bejt. No, že adiktologii neuznává, dokonce tak. Dokonce někdo přinesl i na výuku aktualitu, že to řekl i do fakultního časopisu 1. LF,*

... která má ten obor pod sebou... “ (A6). „...člověk, kterej permanentně šije do všech ročníků adiktologie, co to je za obor, proč ho studujeme, znevažuje ho prostě (...) on vždycky udělá, to mi i kombinovaný studenti potvrdili, že jako na tý první hodině se ptá, proč to vlastně studujete a co je to za obor a hrozně to znevažuje (...), proč takovejhle člověk vůbec na adiktologii figuruje, proč teda, ať je to externista, je to velkej průšvih, já jsem to tenkrát nenapsal do toho feedbacku do sisu, ale tam to mělo bejt, tohle se už mělo podle mě dávno řešit, protože do toho nikdo nevidí, když studenti nedají ten feedback. (...) člověk, kterej nesnáší adiktology a zpochybňuje ten obor jako takovej, jak může těm lidem přednášet? To je nesmysl... “ (A4).

Formy výuky

Absolventi se v rámci semistrukturovaných interview vyjadřovali také k formám výuky. Oceňovanými byly především takové, které jsou interaktivní a nutí studenta se zapojit, tzn. např. forma diskuze. Nicméně někteří absolventi by uvítali i „obyčejnou“ přednášku od pedagoga, některé předměty totiž probíhaly tak, že veškerá jejich výuka byla sestavená pouze z příspěvků jednotlivých studentů bez doplnění výkladu pedagogem. Jeden z absolventů tento model hodnotil následovně: *„To znamená, že učitel tam ve své podstatě není ten aktivní, ale on zadá témata a pak prezentují v každý výuce jenom ty studenti, to znamená, ten model fungoval tak, že student odprezentoval, sednul si a už mu byla celá výuka ukradená, protože si svoje oddělal a už neměl motivaci se cokoliv dozvědět. Tak to podle mě moc nefungovalo.“ (A4). Druhý absolvent pak dodal: *„Ještě tam chodí lidi z různých typů škol, neví kde hledat informace, neumí prezentovat... Tak jsem z toho měl kolikrát takový dojem, že ta výuka pro mě byla zbytečná, bylo zbytečný tam sedět, protože jsem měl tendenci nedůvěřovat těm informacím, které mi ti spolužáci předávali, protože jsem věděl, jak ty informace hledám já...“ (A5). Četné tvoření prezentací (i pět za semestr) pak bylo dle jednoho z absolventů odůvodňováno tím, aby studenti získali prezentační dovednosti. V zásadě s tím problémem nemá, nepovažuje tuto metodu výuky za vyloženě špatnou, ale mělo by se s ní podle něj trochu šetřit. Podobně negativně hodnocenou formou výuky byl také e-learning: *„Jako ono to mělo být formou e-learningu, ale řekni mi, kdo z těch lidí i který o to má zájem si půjde přečíst přednášku v e-learningu, když nemusí a vůbec nic mu nehrozí, když to neudělá. To jako není o tom, že bysme byli lemplové a lajdáci, prostě to je takový lidský no... Jako díváš se na to, jestli je na konci akorát nějaký test no, že kdybys to náhodou neudělal, tak to no... Jako my jsme***

to v tý době vítali, ale když se na to teď dívám zpětně, tak nevím no, tak už bych to asi úplně neuvítal...“ (A5).

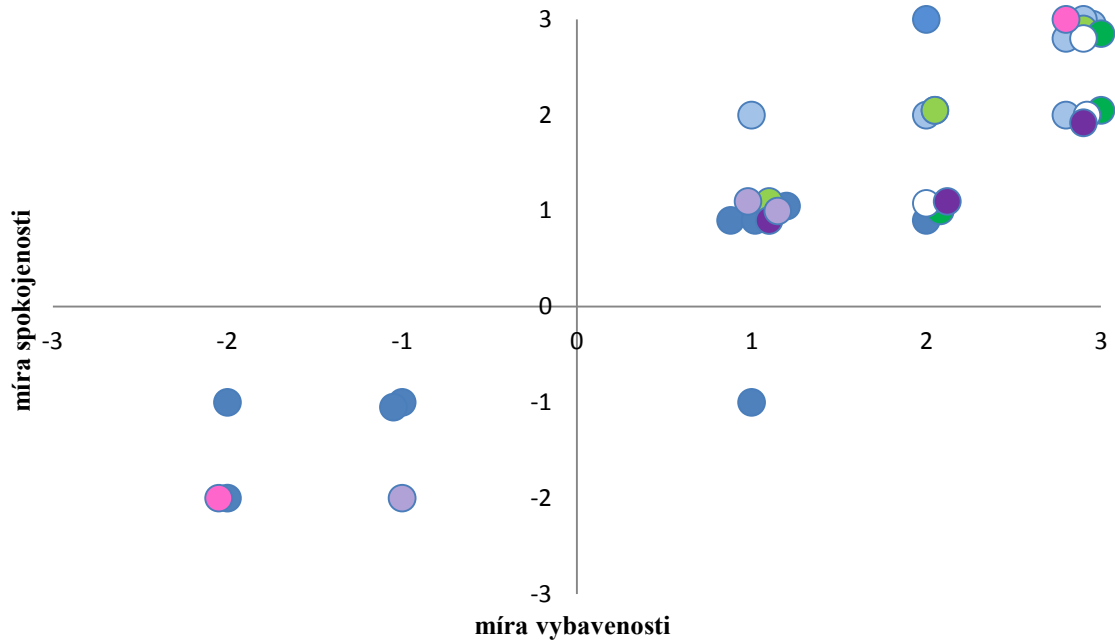
Možnosti poskytování zpětné vazby

Ptala jsem se absolventů: *Jak vnímáte, že jste během studia měl/a možnost projevovat své názory ohledně studia (např. na výuku) a případně měnit věci, které z vašeho pohledu nefungovaly?* Celkem 6 ze 7 účastníků semistrukturovaného interview během studia pocívalo, že měli ohledně projevování názorů dveře na adiktologii otevřené. Čtyři z nich však potom dále uvedli, že sice byli vyslechnuti, ale reálnou odezvu ve formě změny to však nemělo: *„Možnost projevovat názory byla kolikrát na setkání studentů a pedagogů... No a vždycky to dopadlo tak, že nám bylo řečeno, že se to vyřeší no, jako že jsme byli vyslechnutý, to jo a jako zdálo se, že nás někdo poslouchá, ale jakoby nemělo to moc odezvu v tom reálu jako. Prostor tam byl, realizace prostě pokulhávala...“ (A3).* Jak ale dodal absolvent A6: *„Myslím, že není chyba jen na jejich straně, kdybychom o nějakou velkou změnu fakt stáli, že bychom na ně mohli víc tlačit, ale to my jsme taky nedělali, takže otázka, kdybychom byli nějak důslednější, tak by třeba byli i oni. Abychom zase nesváděli vše na vyučující.“*

Podobně jsem zjišťovala i důvod, proč studenti oboru adiktologie hodnotí v tak malé míře anketu ve studijním informačním systému (SIS). Dostalo se mi několika následujících odpovědí. Nejčastější byla nedostatečná motivace studentů, a to v podobě prosté lenosti nebo přesvědčení, že se jejich aktivitou stejně nic nezmění (4). Další odpovědí pak byla určitá forma odporu k SISu a vnímání Kliniky adiktologie odděleně od 1. lékařské fakulty, kdy měli absolventi pocit, že obor zastřešuje spíše Klinika adiktologie než samotná fakulta, a neviděli tedy jako podstatné psát něco do ankety, která se tak oboru úplně netýká s tím, že obor je tak malý, že je prostor věci řešit přímo na výuce s vyučujícím (2). Jako poslední se pak objevil i strach z prolomení anonymity (1).

Příloha č. 17 – Graf 2: Míra vybavenosti a spokojenosti absolventů s vybranými znalostmi a dovednostmi

Graf 2: Míra vybavenosti a spokojenosti absolventů s vybranými znalostmi a dovednostmi

Zdroj: Výzkum autorky.

Legenda:

- komunikační dovednosti
- znalost systému služeb
- znalost účinků drog a mechanismu jejich působení
- mezioborový přístup
- chtít pracovat sám na sobě
- poskytování sociálně-právního poradenství
- praktické zkušenosti ze zařízení péče o uživatele drog
- diagnostika

Příloha č. 18 – Tabulka 5: SWOT analýza studijního oboru adiktologie s četností výskytu jednotlivých odpovědí

Tabulka 5: SWOT analýza studijního oboru adiktologie s četností výskytu jednotlivých odpovědí

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
někteří pedagogové – kapacity v oboru, profesionálové (21)	někteří pedagogové – výzkumníci a ne lidé z praxe; nespolehlivost a neprofesionalita; „bratříčkování“ se studenty; slabé pedagogické dovednosti a soft skills (12)
Multidisciplinarita – nahlížení na věci (16)	systém praxí – nedostatečná časová dotace, nevyhrazený čas na praxe, malá diskuze o praxi (11)
záštita 1. LF (8)	Multidisciplinarita (8)
praxe (7)	velké množství předmětů (7)
neustálý rozvoj oboru (5)	podobné předměty (6)
forma výuky (interaktivní) (5)	neprojojenost, nepřehlednost předmětů (4)
statut zdravotnického pracovníka (4)	medicínský kmen – špatně strukturovaný; často se nedotýká adiktologie (4)
malý počet studentů v ročníku (3)	roztříštěnost oboru (3)
zaměření na jednu cílovou skupinu (2)	přehnané nároky na studenty (3)
teoretický základ v oboru (2)	hodně studentů a absolventů (lehké studium) (3)
osobní rozvoj (1)	problematická komunikace fakulty a Kliniky adiktologie směrem ke studentům (2)
adiktologické výkony (1)	malé praktické dovednosti (2)
moderní obor (1)	málo praktických nácviků (2)
medicínský background (1)	zaměstnatelnost – reflektuje potřeby společnosti, ale nereflektuje potřeby trhu (2)
zahraniční spolupráce (1)	špatné finanční ohodnocení adiktologů (2)
terapeutické předměty (1)	nový obor – neustálé změny (1)
studijní materiály (1)	přehnané ambice oboru (1)
komplexní příprava studentů (1)	mnoho žen v oboru (1)
	chybí studium formou psychoterapeutického výcviku (1)
	rozsah oboru (1)
	přetíženost studentů i vyučujících (1)
	studijní oddělení (1)
	malá ukotvenost oboru v legislativě (1)

PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
mezinárodní spolupráce – zahraniční univerzity, zahraniční studenti (7)	mnoho absolventů a následná malá uplatnitelnost (11)
další rozvoj vzdělávání – lepší propojení teorie a praxe, celoživotní vzdělávání, Ph.D. (4)	spolupráce s dalšími profesemi – nedůvěra ostatních profesí, konkurence (6)
kvalitnější a delší praxe (3)	nepřející klima – neuznávání adiktologů na pracovním trhu, nízké finanční ohodnocení (5)
zdravotnické výkony – skutečně využít zdravotnickou kvalifikaci adiktologa (3)	stagnace oboru – dobří pedagogové odejdou, zůstanou pouze výzkumníci, vyčerpání potenciálu (3)
osvěta veřejnosti (3)	feminizace oboru (3)
výzkumná činnost (3)	„pošlapání cestičky nemechly“ z adiktologie – někteří studenti se naprosto nehodí pro výkon profese (3)
vytváření míst přímo pro adiktology (2)	ukotvení na pracovním trhu (2)
spolupráce s organizacemi, aby se na adiktology v zařízeních více zvyklo (2)	pověst, že se jedná o školu, na kterou je snadné se dostat a vystudovat ji (2)
erasmus, konference, projekty (2)	nepopularita oboru (2)
case management (1)	klesající kvalita výuky (2)
lékové závislosti, gambling, poruchy příjmu potravy (1)	statut zdravotnického pracovníka (je více uplatnění v sociální sféře) (1)
pročištění curricula od zbytečných a nadbytečných předmětů (1)	příliš rychlý vývoj oboru (1)
Česká asociace adiktologů (1)	nemotivování pedagogové (1)
setkávání studentů s vyučujícími (1)	nedostatek praxe (1)
	zánik, spád pod všeobecnou medicínu, psychiatrii nebo psychologii (1)

Zdroj: Výzkum autorky.

Příloha č. 19 – Zpochybňování oboru adiktologie a kompetencí adiktologů

Celkem 93,8 % (45) absolventů (total: 48) se ať už osobně (88,9 %) nebo zprostředkovaně (11, 1 %) setkalo se zpochybňováním svých kompetencí adiktologa získaných studiem nebo se zpochybňováním oboru samotného, a to z rukou rodiny, přátel, laiků, odborníků, profesionálů z praxí nebo taktéž pedagogů vyučujících na oboru adiktologie. Absolventi uváděli většinou více sfér, kde ke zpochybňování docházelo, uvedu tedy jejich výčet: adiktologie je pseudoobor, je divná a zbytečná, je uměle vytvořená (15); adiktolog je od všeho něco, a zároveň nic „*Adiktologie není věda, je to od všeho kousek, ale nemám vlastně v žádném zahrnujícím oboru dostatečné kompetence. Nejsem soc. pracovník, právník, ani lékař nebo psycholog..., ale všechno jsme probírali a ve velmi vysokých nárocích. A přitom nejsem nic. Osobně to vnímám dost podobně. Jsem rád, že mám ještě jiné specializace....*“, Jeden absolvent v rámci této oblasti uvedl, že dostal doporučení od pedagoga a zároveň pracovníka drogových služeb, aby si dodělal ještě např. nějakou VOŠ, jinak že jako nezařaditelný adiktolog nemá v praxi šanci (10); adiktolog bere práci ostatním profesím (8); pro adiktology není místo, nejsou potřeba (7) „*Před několika lety jsem se hlásil do výběrového řízení jednoho velkého zdravotnického zařízení, kde v požadavcích na uchazeče mimo jiné explicitně zmiňovali, že náplň práce obnáší i práci se závislými pacienty. (Nejednalo se ale o pozici adiktologa). Požadavků na uchazeče bylo hodně, ale všechny jsem splňoval. Osobní pohovor, který jsem v rámci výběrového řízení absolvoval, ale neprobíhal v duchu, proč bych se na danou pozici hodil, ale naopak proč bych se URČITĚ nehodil, což v praxi proběhlo jako 45 minutová obhajoba toho, proč jsem byl ochotný věnovat 5 let něčemu, co je mi v praxi úplně na nic, protože současný systém (rok 2012) adiktology nejen nechce, ale ani nepotřebuje.*“; adiktologové nic neumí a jsou nekompetentní pro práci s klienty (7) „*A hlavně tak člověka to mrzí, když to člověk slyší od těch profesionálů z těch praxí. Slyšel jsem konkrétně, že absolventi toho oboru nic neumějí, že stokrát radši vezmou do praxe člověka, kterej alespoň umí nabírat krev a je prakticky využitelný, čili jako zdravotní sestru, která si třeba začíná dělat nějakou psychoterapeutickou výcvik. Že ten obor je slátanina, že to je prostě paskvil, který vznikl z několika různých oborů, no a že jako v praxi ty lidi jsou jako nepoužitelný.*“ „*...ze strany pracovníků z drogových služeb, na těch praxích a mezi kamarády, který dělají v tom oboru, vlastně takhle mluvili i lidi, co chodili na praxe, že jako s těma lidma měli zkušenost, že je to studium zas až tak nezajímá, že se o nich často vyjadřovali jako o takových telátkách, že tam ten člověk pro ně nebyl vůbec pomoci, ale spíš ho tam museli*

hlídat jako klienta, aby neudělal nějakou botu... Já jsem se tam na to ptal na té praxi, zajímalo mě jak jako studenti nebo absolventi máme jméno v těch drogových službách, co si o nás myslí... a pak takový názory, že jsme dobrý výzkumníci, ale v práci s klientama, že by nám to nesvěřili samostatně, dokud bychom si fakt nešli udělat nějaký výcvik...“.

V rozmezí 1-3 se poté vyskytovaly odpovědi jako: adiktologové jsou lidé s drogovou minulostí; když člověk sám neužívá, tak nemůže pomoci; adiktologové jsou ti, co dávají „feťákům“ stříkačky apod.

Příloha č. 20 – VŠ/VOŠ studium během nebo po absolvování bakalářského oboru adiktologie

Na soubor otázek dotazujících se na případné studium na další VŠ/VOŠ během bakalářského studia nebo vnímání takové potřeby odpovědělo celkem 48 absolventů, tedy 98 % zúčastněných. 14,6 % (7) studentů z tohoto počtu uvedlo, že během studia adiktologie započali další studium, 31,2 % (15) dotázaných odpovědělo, že nikoliv, ale měli takovou potřebu, a zbytek tedy 54,2 % (26) vybral odpověď, že nezačali studovat další školu a ani neměli takovou potřebu.

Důvody, které vedly účastníky výzkumu ke studiu další VOŠ/VŠ nebo se „alespoň“ zapříčinily o vnímání určité potřeby takto učinit, byly vesměs totožné a bylo je možné rozdělit na tři hlavní kategorie. Do první kategorie, která se objevila v odpovědích absolventů celkem v 50 % (11) případů, spadaly odpovědi, které uváděly jako důvod buď zlepšení uplatnění na trhu práce, nebo případně rozšíření možnosti uplatnění. Motivy, které se skrývaly pod touto kategorií, byly různé, od strachu z nenalezení zaměstnání, přes obavu, co bude absolvent dělat za práci, pokud vyhoří („*Jako ne že by mi to nestačilo (...) nebo že bych to vnímal, že to je něco málo nebo že to není tak úplně ono. Ale spíš jsem si říkal, že potom ten psycholog má přece jenom víc kompetencí, větší uplatnění, rozhled. Často jsem třeba přemýšlel, že specializovat se přímo jenom na závislosti, tak co budu dělat, až vyhořím a nebudu chtít prostě závisláka ani vidět? Takže s tou adiktologií, to je o tom, že jo... Třeba sociální práce, tam máš x možností, kde můžeš dělat.*“), až po konstatování, že ve službách je poptávka po jiných profesích („*Začal jsem zjišťovat, že adiktolog nemá zatím úplně pevné místo v systému služeb pro uživatele drog. Zaměstnavatelé preferují psychology, zdravotní sestry, sociální pracovníky.*“ „*Jako adiktolog jsem neměl možnost pracovat na mnoha místech kvůli tomu, že nejsem sociální pracovník.*“). Druhá kategorie odpovědí pak byla tvořena zejména touhou po prohloubení znalostí, zvýšení kvalifikace nebo propojení adiktologie s dalším oborem, a to v celkem 22,8 % odpovědí (5) („*Jelikož bych se v budoucnosti rád zaměřil na adiktologickou mládež a obor adiktologie se této možnosti skoro nedotýká.*“). Poslední kategorii důvodů pak tvořila různá směs od zájmu o další obory než je adiktologie až po nutnost dodělat si jiné vzdělání kvůli současnému zaměstnání (13,6 %, 3) v kombinaci se zájmem o širší záběr studia. Zbytek odpovědí (13,6 %, 3) pak tvořila kombinace prvních dvou kategorií.

Na soubor otázek zaměřující se na studium další VŠ/VOŠ po absolvování bakalářského studia adiktologie odpovědělo celkem 98 % (48) účastníků výzkumu. 33,3 % (16) z toho uvedlo, že po absolvování adiktologie započali další studium, 10,4 % (5) pak odpověděli, že na další studium nešli, ale vnímali takovou potřebu a zbytek, tedy 56,3 % (27) takovou potřebu ani nevnímali. Z hlediska důvodů, které měli absolventi ke studiu další VŠ/VOŠ nebo které v nich alespoň vyvolaly takovou potřebu, byly jmenovány podobné kategorie jako v případě studia během bakalářského stupně. Většina absolventů jmenovala více důvodů, uvedeny jsou tedy nejčastější: zvýšení uplatnění na trhu práce nebo rozšíření možnosti uplatnění na trhu práce (12), rozšíření obzorů a zvýšení kvalifikace (5), nemožnost pokračovat v navazujícím magisterském studiu, protože ještě nebylo otevřené (4) nebo získání statutu sociálního pracovníka (2).

Je nutné mít na paměti, že se magisterské studium otevřelo až v roce 2010/2011, někteří studenti – pokud chtěli dále studovat – tedy byli v zásadě „nuceni“ ke studiu na jiné škole. Jak je vidět z předchozího textu, tento fakt uvedli 4 absolventi, je však otázkou, jestli takových případů není ze starších ročníků více, jen toto opomněli uvést, výsledné číslo tak může být (ale nemusí) o něco menší.

Co do oborů, které absolventi započali studovat nebo kde vnímali takovou potřebu, ať už během bakalářského studia adiktologie nebo po jeho absolvování, byly nejčastěji jmenovány obory sociální nebo sociálně-právní (16), dále studium všeobecné sestry (8) a jako třetí v pořadí studium jiného nelékařského zdravotnického povolání (kromě všeobecné zdravotní sestry) (5).